

RICHARD
IVÍ BEN
KANE
SRDCE
KŘIŽÁK

VYŠEHRAĐ

Richard Lví srdce Křižák

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Ben Kane
Richard Lví srdce: Křižák – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

RICHARD
LVÍ SRDCE
KŘIŽÁK

RICHARD
LVÍ BEN
KANE
SRDCE
KŘIŽÁK

Přeložila Michaela Ponocná

VYŠEHRAĐ

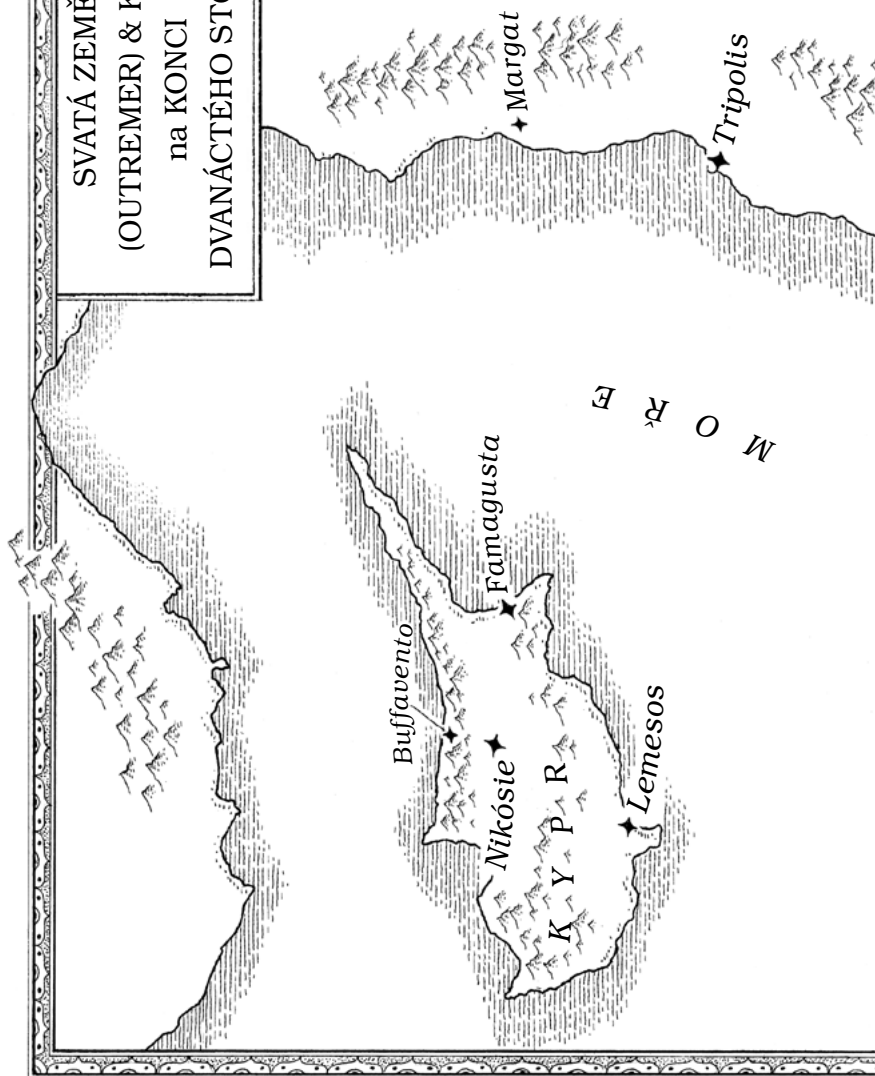
*Věnováno Ferdiovi a Pippě.
Jste pro mě vším.*

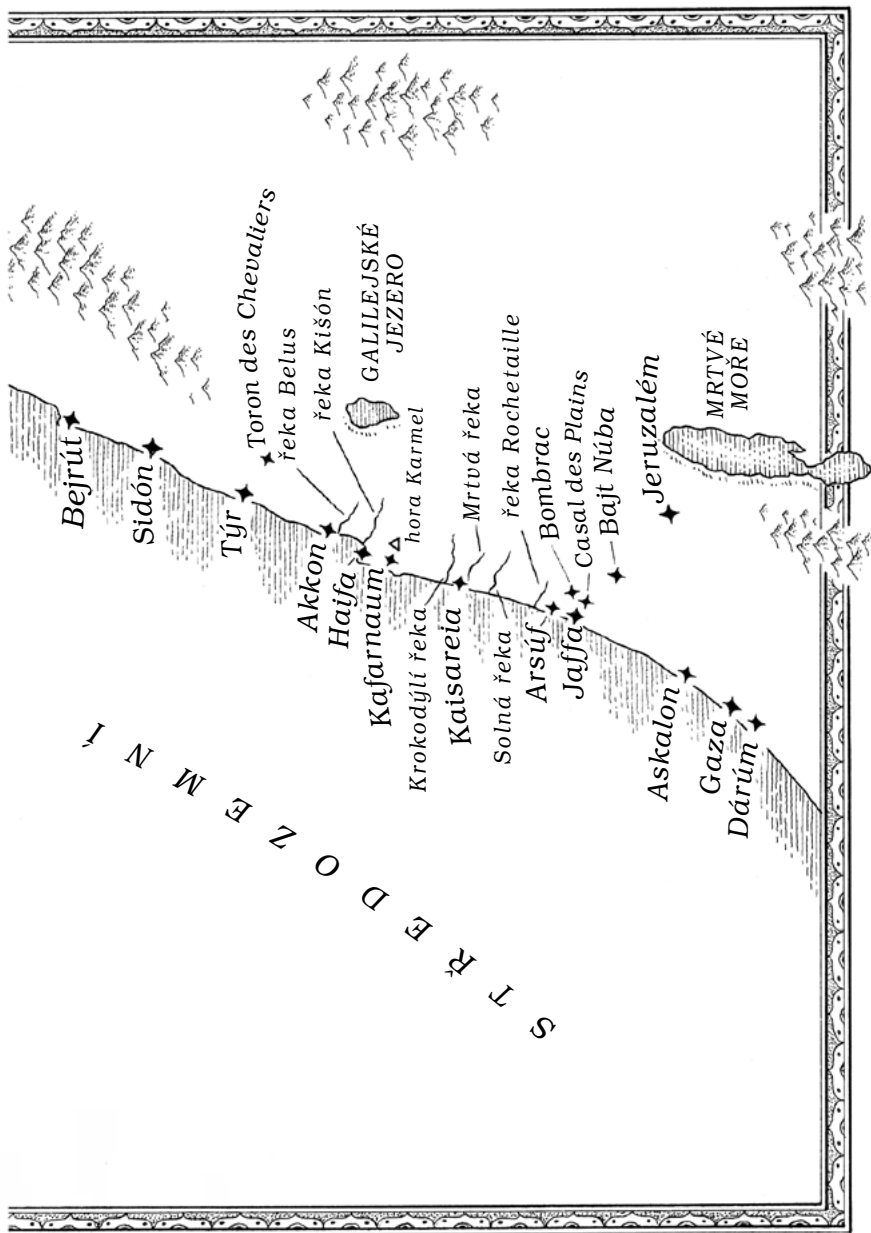
Copyright © Ben Kane, 2021. First published by Orion Fiction.
Translation © Michaela Ponocná, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-267-3287-7
ISBN e-knihy 978-80-267-3290-7 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-267-3297-6 (1. zveřejnění, 2025) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-267-3298-3 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

SVATÁ ZEMĚ
(OUTREMER) & KYPR
na KONCI
DVANÁCTÉHO STOLETÍ

SEZNAM POSTAV

(O postavách označených * existují historické záznamy.)

Ferdia Ó Catháin/Rufus O'Kane, irský šlechtic ze severního Leinsteru v Irsku

Rhys, osiřelý velšský mladík

Robert FitzAldelm, rytíř a bratr Guye FitzAldelma (zesnulého)

Anglický královský rod

Jindřich II. Plantagenet*, anglický král, vévoda z Normandie, hrabě z Anjou, známý také jako „Syn císařovny“ (zesnulý)

Eleonora Akvitánská*, vdova po Jindřichovi II.

Jindřich (Mladík)*, nejstarší syn Jindřicha II. (zesnulý)

Richard*, anglický král, vévoda akvitánský a druhý syn Jindřicha II., známý také jako „Lví srdce“

Geoffroy*, třetí syn Jindřicha II., bretaňský vévoda (zesnulý)

Artur*, malý syn Geoffroye

Jan*, hrabě z Mortain, nejmladší syn Jindřicha II., známý také jako „Bezzemek“

Johana*, královna sicilská, dcera Jindřicha II.

Anglický královský dvůr

Beatrice, služebná královny Eleonory

Ondřej z Chauvigny*, rytíř a Richardův bratranec

Balduin z Béthune*, rytíř

Vilém Longchamp*, biskup z Ely, Richardův kancléř

Hugo z Puisetu*, biskup z Durhamu

Geoffroy*, nemanželský syn Jindřicha II., arcibiskup z Yorku

Vilém Maréchal*, jeden z Richardových justiciárů

Bardolph*, **FitzPeter*** a **Bruyère***, rovněž Richardovi justiciáři

Filip, panoš a Rufusův přítel

Duchovní: arcibiskup **Walter z Rouenu***, arcibiskup **Gerard z Auxienne***, biskup **Hubert ze Salisbury***, biskup **Jan z Evreux***, biskup **Mikuláš z Le Mans***

Jan z Alençonu*, arcijáhen z Lisieux a bývalý anglický vicekancléř

Hugo z Mare*, úředník

Ambrož*, duchovní a autor dochovaného díla *Estoire de la Guerre Sainte, Dějiny svaté války*

převor **Robert z Herefordu***

Ralph Besace*, duchovní a lékař

Šlechtici: **Robert**, hrabě z Leicesteru*, **hrabě z Pol***, hrabě **Robert z Dreux***

Rytíři: **Robert z Turnhamu***, **Geoffroy z Bois***, **Petr a Vilém z Préaux***, **Jan FitzLucas***, **Bartoloměj z Mortimeru***, **Ralph z Mauléonu***, **Jindřich Teuton***, **Jindřich ze Sacey***, **Vilém z Étangu***, **Gerard z Furnivalu***, **Jakub z Avesnes***, **Matouš ze Sauley***, **Petr Tireproie***, **Roverei***, **Richard Thorne**

Vilém z Caieux*, vlámský rytíř

Richard z Drune, **Hugo z Neville***, ozbrojenci

Další postavy

Vilém*, skotský král

Filip II.*, francouzský král

Adéla*, Filipova sestra, v dětství zasnoubená s Richardem

Jindřich z Blois*, hrabě ze Champagne a synovec Richarda i Filipa II.

Filip Flanderský*, hrabě

Vilém z Barres*, slavný francouzský rytíř

Raimond z Toulouse*, hrabě

Hugo Burgundský*, vévoda, bratranec francouzského krále

Joffroi z Perche*, hrabě

Petr z Nevers*, hrabě

biskup z Beauvais*, bratranec francouzského krále

Drogo z Merlo*, šlechtic

Auberi Clément*, rytíř

Sicílie

Vilém II. Sicilský*, král (zesnulý)

Tankred z Lecce*, Vilémův nemanželský bratranec

Konstancie Sicilská*, Vilémova teta a dědička, provdaná za
Jindřicha Štaufského*, německého krále a dědice císaře
Svaté říše římské **Fridricha Barbarossy***
Reginald de Muhec*, místní šlechtic
Hugo z Lusignan*, synovec Guye, Geoffroye a Amauryho
Del Pin*, guvernér Messiny
Margaritone*, admirál Tankredovy flotily
Berengarie*, dcera navarrského krále **Sancha VI.***, Richardova
snoubenka

Svatá země

Guy z Lusignan*, jeruzalémský král
Sibyla Jeruzalémská*, královna, Guyova manželka (zesnulá)
Isabela Jeruzalémská*, Sibylina nevlastní sestra
Onfroy z Toronu*, její manžel
Konrád z Montferratu*, vládce Týru, narozený v Itálii, bratra-
nec francouzského krále Filipa
Geoffroy* a **Amaury*** z Lusignan, Guyovi bratři
Robert ze Sablé*, velmistr templářského řádu
Garnier z Nábulusu*, velmistr rytířského řádu johanitů
Balian z Ibelinu*, pán z Nábulusu
Reginald ze Sidonu*
Leopold*, vévoda rakouský
Joscius*, arcibiskup z Týru
Saladin*, al-Malik al-Násir Saláh ad-Dín Abú'l-Muzaffar Júsuf
ibn Ajjúb, egyptský sultán
Safadin*, al-Malik al-Ádil, Sajfuddín Abú Bakr Ahmad ibn
Ajjúb, Saladinův bratr
Mestok*, Sajfuddín Alí ibn Ahmad al-Maštúb, muslimský velitel
v Akkonu
Karakúš*, Bahá'uddín al-Asadí Karakúš, muslimský velitel
v Akkonu
Renaud z Châtillonu*, šlechtic (zesnulý)
Abú, muslimský mladík v Akkonu
Vilém Borrel* a **Balduin Carew***, johanité
Ibn an-Nahlal*, Saladinův tajemník
Rašíd ad-Dín Sinan*, Stařec z hory

Southampton, listopad 1189

Prostý domek, v němž jsme s Rhysem čekali, s nervy napjatými k prasknutí, halilo hluboké šero. Stáli jsme mlčky u zdi vedle pantů vratkých vstupních dveří: tak nás naše kořist při příchodu uvidí, až když bude příliš pozdě. S dýkou pevně sevřenou v ruce jsem jedním okem nahlížel dírou ve stěně z proutí a mazaniny do uličky a snažil se pomalu, klidně dýchat. Snažil jsem se přesvědčit sám sebe, že postupuji správně.

Ve vykřičené čtvrti, nejchudší části města, už byla tma a venku se pohybovalo jen málo lidí. Krátce po našem příchodu porazili na dvoře u řezníka prase, jehož vysoké kvíčení mi drásalo uši. Poté prošly kolem dvě klevetící ženy, sousedky, ale nikdo další. Ucítil jsem bodnutí obav. Nemohl jsem si být jist, že se moje kořist, ozbrojenec se špičatým plnovousem jménem Jindřich, vrátí dřív než jeho žena. Nechtěl jsem do své nekalé záležitosti zatahovat nevinnou osobu. Obrnil jsem se klidem. Pokud ta žena přijde, dáme jí roubík a zavážeme oči a počkáme na jejího manžela. Na dítě, o kterém jsem slyšel, jsem se snažil nemyslet.

Změnil jsem polohu a zakroužil rameny, abych do nich nedostal křeč. Rozhlédl jsem se kolem sebe. V tlumené oranžové záři ohně doutnajícího uprostřed místnosti byly vidět dvě stoličky, jednoduchý stůl, dřevěná truhlice na šaty a slavník s příkrývkou v jednom rohu. Pes uvázaný u zadní stěny byl zticha – zhltl chléb, který jsem si s sebou přinesl právě pro tyto účely, a zdál se být s naší tichou společností spokojený.

Čekali jsme dál, ani nevím, jak dlouho. Začalo mi být zima. Nejednou jsem se musel projít, potichu jako myš, aby se mi

znovu rozproudila krev. Rhys se ani nepohnul. Jen pohyby jeho očí, jež mě sledovaly, prozrazovaly, že není socha. Jak je věrný, pomyslel jsem si a zahřálo mě u srdce, že ho mám na téhle nelehké misi s sebou.

Konečně se ozvaly kroky blížící se k domu. Vklouzl jsem zpátky na své místo u dírký ve zdi a malá část mého já doufala, že ten člověk jen projde kolem.

Zastavil se před domem.

Strčil jsem do Rhyse, pořádně.

Přikývl. Byl blíž ke vchodu, připravený vyskočit.

Háček na dveřích zarachotil a já ztuhl. Nepodařilo se mi ho totiž zevnitř zastrčit do očka na zárubni.

Ozvalo se zaklení. „Zase je nechala otevřené.“

Dveře zaskřípaly a zhouply se dovnitř. Pes zakňučel, vzpínal se na provaze a vrtěl ocasem.

Objevila se postava. Vousatá, i když jsem v tom chabém světle neviděl, jaký mají ty vousy tvar. Rhys vyskočil vpřed a ovinul jednu ruku kolem mužova pravého ramene a druhou ho chytil za levou paži, kterou se oháněl. Já jsem se vrhl s připravenou dýkou před něj. Muž vyklouzl z Rhysova sevření a jeho pěst dopadla na mou lícní kost. Před očima mi začaly tančit hvězdičky a zapotácel jsem se.

Díky Bohu se naše oběť spíš bránila, než aby křičela. Zatímco jsem se snažil vzpamatovat, on a Rhys spadli na podlahu, kde spolu zápasili a vyměňovali si rány. Prudký kopanec zasáhl hrnec zavěšený na řetězu nad ohništěm. Odlétla z něj poklička, s dutým zařinčením narazila do zdi a po místnosti se rozstříkla horká polévka. Pes se dal do štěkání.

Rozjasnilo se mi v hlavě a vrazil jsem muži pěst do břicha. Otevřel ústa dokořán jako ryba v síti a sesunul se do Rhysovy náruče. Rhys mu zezadu rychle zahákl ruce pod rameny a pevně je spojil muži za krkem. Z tohohle sevření připomínajícího svěrák se téměř nedalo vymanit, ale přesto jsem mu přiložil hrot dýky pod levé oko. Ztěžka dýchal. Zahleděl se na dýku, pak na mě a znovu na ni.

„Jestli vykřikneš, bude to poslední věc, kterou uděláš,“ zasýčel jsem na něj.

Jeho plnovous ve tvaru rýče se zvedal a klesal, jak vyděšeně přikyvoval.

„Jsi ozbrojenec Jindřich?“

Opět naznačil, že ano.

„Znáš mě?“ chtěl jsem vědět a strčil jsem mu hlavu do obličeje.

Zavrtěl hlavou, ale já jsem zahlédl záblesk poznání. Lhal.

„Před několika měsíci jsi mluvil s rytířem Robertem FitzAldelmem.“ Královská výprava projížděla před korunovací Southamptonem a můj nepřítel čas strávený ve městě dobře využil. Jestli jsem dosud měl nějaké pochybnosti, pak mi čirý strach, který jsem na Jindřichovi viděl, poskytl odpověď. Je to muž, jehož hledám, usoudil jsem a pokračoval: „FitzAldelm se vyptával na smrt svého bratra, k níž došlo před sedmi lety u nedalekého hostince.“

Té noci jsem zabil jednoho z bratrů FitzAldelmových a vysloužil si doživotní nepřátelství toho druhého – Roberta. Nyní jsem byl tady, abych zajistil, že jeho svědek, Jindřich, neohrozí mé postavení u královského dvora.

Pobídl jsem Jindřicha hrotem dýky. „Nuže?“

„S FitzAldelmem jsem mluvil, ano, pane.“

„Tvrdil jsi mu, že jsi mě – mě – viděl poblíž toho hostince.“

„Vá-vás, pane?“ Nedokázal se mi podívat do očí.

Chytil jsem ho za bradu a přinutil ho zvednout hlavu. „Tak to alespoň říká FitzAldelm.“

Zalétl ke mně pohledem a pak ho odvrátil. „Já jsem se zmýl – zmýlil, pane. Bylo to dávno. Moje paměť už není, co bývala.“

„Nikdy v životě jsi mě nepotkal a tak to také odpřisáhneš, pokud se tě na to někdo zeptá.“

„Rád, pane,“ blábolil. „Rád.“

„Tohle bude odměna za tvoje mlčení.“ Uvolnil jsem měšec, který jsem měl od odjezdu z Londýna zavěšený na opasku, a zamával jsem mu jím před nosem. „Je v něm plat pro ozbrojence za tři roky.“

Poprvé se mu ve tváři objevil náznak úsměvu. „Z mých úst nevyjde ani slovo, pane, to vám na mou duši přísahám. Ať mě vezme čert, jestli lžu.“

Nastala chvíle, které jsem se děsil od okamžiku, kdy jsem se rozhodl, že vypátrám jediného svědka – kromě FitzAldelma –, jenž ví nebo má tušení o mém hluboko ukrytém tajemství. Přesto jsem se zdráhal a pohlédl na Rhyse. Tvář měl potemnělou

podezřením a věnoval mi pohled, kterým mi říkal „já mu nevěřím“. Přesunul jsem pozornost zpět k Jindřichovi, jenž se mi snažil zavděčit úsměvem.

Vzpomněl jsem si na FitzAldelma a jeho spalující zášť. Ten by Jindřichovu změnu postoje jen tak nepřijal. „Máš ženu a dítě,“ řekl jsem a děkoval Bohu, že tu nejsou.

V obličeji se mu objevila čirá hrůza. „Ano, pane. Dítěti jsou teprve tři měsíce. Je to naše první, chlapec. Odešli navštívit matku mé ženy.“

„Jak daleko bydlí?“

„Na druhé straně města, pane.“

„Kdy se vrátí?“

„Až ráno, pane.“

S nesmírnou úlevou jsem se ho zeptal: „Záleží ti na nich?“

„Ano, pane,“ pravil rozechvělým hlasem. „Jsou pro mě vším. Neubližujte jim, prosím vás!“

Zmocnil se mě pocit hnusu, že mě pokládá za schopného ohrozit život dvou nevinných bytostí. Dospěl jsem k náhlému rozhodnutí. „Nic se jim nestane,“ řekl jsem. „Přísahám, při Kristu na kříži.“

Zatímco Jindřich vzlykal úlevou, vyměnil jsem si s Rhysem zvláštní pohled.

Pak jsem přejel Jindřichovi dýkou po krku zleva doprava.

Jeho oči – lesklé šokem a bolestí – se setkaly s mýma. Nemohl promluvit. Ani já ne. Zkropila mne teplá krev. Jindřich se vzpíral a napínal, ale Rhys ho pevně držel. Život z něj vyprchal a on se sesunul k zemi. Rhys ho pustil a ozvalo se tiché zadunění.

Pes, jako by věděl, jaký osud potkal jeho pána, zakňučel.

Zírali jsme na sebe s Rhysem přes Jindřichovu mrtvolu. Třásl se mi ruce. „Zabil jsem ho.“

„Zabil,“ souhlasil Rhys věcným tónem.

„Já –“ Zahleděl jsem se na své rudě potřísněné ruce, krví nasáklou tuniku. Sáhl jsem si na tvář, a když jsem od ní odtáhl prst, byl lepkavý. Bičovaly mne hanba a zármutek. „Co jsem to provedl?“

„Pane.“

Rhys mě takhle nikdy neoslovoval. Podíval jsem se na něj, ohromený nemilosrdným odhodláním v jeho obličeji.

„FitzAldelm by neváhal strčit Jindřichovi nohy do ohně, kdyby vzal svoje slovo zpátky, to přece víte. Zpíval by jako ptáček v kleci.“

Nešťastně jsem přikývl.

„Ten měsíc stříbrných byl jenom úplatek. Záminka.“

Poslouchal jsem jako dítě, jemuž vysvětlují něco jednoduchého.

„Zabít ho byla *jediná* možnost, kterou jsme měli.“

To není pravda, pomyslel jsem si. Mohl jsem to nechat být. FitzAldelmův pokus očernit mé jméno s pomocí Jindřichova svědectví mohl selhat. Rhys by byl věrohodným svědkem v můj prospěch, navíc ho král zná. Oproti tomu Jindřich nebyl nikdo. Nikdo s manželkou a malým synkem, křičelo mé svědomí.

Když mě Rhys přitáhl zpět do krvavé reality, udělal jsem, co mi přikázal. Čin už byl spáchán, řekl, a nikomu by neprospělo, kdybychom to vzali na sebe. Neptestoval jsem. Uklidili jsme to nejhorší a zabalili Jindřicha do deky, která zakrývala jeho slavník. Pak následovaly ty nejchmurnější chvíle, kdy jsme čekali u jeho chladnoucí mrtvoly, až budeme moci vyjít ven, aniž by nás někdo viděl.

Mysl jsem měl otupělou hrůzou z toho všeho, a tak jsem se nechal dál vést Rhysem. Ještě nikdy jsem nepohřbíval člověka v hloubi hnojiště, kam jsem se pak vrátil oděný do jeho náhradního oblečení, abych zakopal to své. Ještě nikdy jsem nekrmil psa muže, jehož jsem zavraždil. Stál jsem v tom maličkém domku a sledoval, jak požírá kus sýra, který předtím ležel na stole.

„Musíme jít.“ Rhys, klidný jako vždy, stál po mém boku. „Brzy začne svítat.“ Podal mi plášť.

To bylo drobné požehnání, pomyslel jsem si. Oba jsme si je předtím sundali, a tak jsme bezděky zajistili, že na našem svrchním oděvu neulpěly žádné výmluvné krvavé skvrny. Přehodil jsem si plášť kolem ramen.

Pes už měl sýr v sobě a upíral na mě pohled plný očekávání.

Pomyslel jsem na Jindřichovu ženu, která bude – s mužem po smrti – brzy hladovět. S tichým cinknutím jsem položil měsíc na stůl. Vydrží jí déle než tři roky, pokud bude opatrná. Mince jí sice manžela nevrátí, řekl jsem si, ale pořád je to lepší než nic.

To vědomí můj pocit viny ani trochu nezmenšilo.

PRVNÍ ČÁST

LISTOPAD 1189
AŽ ČERVENEC 1190

PRVNÍ KAPITOLA

Londýn

Richard vzhlédl od hromady písemností na stole před sebou. Jeho mohutná postava nebyla stvořená k tomu, aby seděla na stoličce, ale i tak vypadal jako král – oděný v tmavě červené tunice, jemných nohavicích a kožených botách. Okny pronikalo dovnitř slabé sluneční světlo, které dodávalo lesk rudozlaté hřívě jeho vlasů. Zamračil se. „Kristova noho, Rufusi, vypadáš hrozně! Jsi snad nemocen?“

Zaváhal jsem. Po pravdě řečeno, od Jindřichovy smrti mě trápily výčitky svědomí. Když jsme v Southamptonu vyřídili královské záležitosti – doručili tamním lodním kapitánům důležité zprávy od Richarda –, vrátili jsme se s Rhysem ke dvoru. Teď se na mě upíraly oči všech přítomných: krále, Viléma Maréchala, jednoho z jeho vážených rádců, justiciára Viléma Longchampa, mého nepřítele FitzAldelma a několika písařů. Dokonce i pážata postávající opodál se džbány vína na mě zírala.

„Jsem v pořádku, sire, děkuji. Je špatné počasí na cestování – nachladil jsem se.“ Odkášlal jsem si a doufal, že to zní věrohodně.

Richarda má odpověď uspokojila a zeptal se: „Doručil jsi mé dopisy?“

„Ano, sire, a přivezl jsem odpovědi kapitánů.“ Podal jsem srolované pergameny pážeti, které s nimi odběhlo ke králi.

„Tak si jdi lehnout. Nemohu dopustit, aby jeden z mých nejlepších rytířů onemocněl.“ Richardův sekretář rozlomil první pečeť a už rozvínoval list, aby ho přečetl králi.

Od své zářijové korunovace se Richard soustředil jen na zajištění potřebných prostředků a přípravu dlouho plánovaného

tažení do Svaté země. Vtipkovalo se, že všechno v jeho království je na prodej: moc, tituly lordů, hrabat i nejvyšších úředníků, hrady, města a panská sídla. Neuplynul jediný den, aby jeho palác neobléhaly davy urozených pánů a biskupů, kteří se snažili nepřijít o to, co už měli, nebo si polepšit získáním nových titulů a pozemků.

Zamumlal jsem poděkování, vděčný, že se jeho pozornost přesunula jinam, a vzdálil se.

FitzAldelm, jenž se právě vrátil z mise, na níž se setkal s novým skotským králem Vilémem, po mně vrhl pohled plný čiré zášti. Ucítíl jsem bodnutí nenávisti, ale už ne takové jako dřív. Vzápětí se mne zmocnil pocit viny. Vrahu, pomyslel jsem si. Jsem vrah. A dvojnásob prokletý, protože ani trochu nelituji, že jsem Jindřicha zabil. FitzAldelm teď nemá jak mne obvinít z vraždy svého bratra.

Richard za mnou zavolal, ať odpočívám, jak dlouho budu potřebovat.

Potřebuji kněze, ne lůžko, pomyslel jsem si. Mé břímě však bylo tak velké, že jsem nemohl pomýšlet na zpověď. Má vina je jen moje, zasloužený trest za to, co jsem udělal. Něco, co musím snášet v tichosti.

Co se týče Rhyse, toho se náš čin nijak nedotkl, ale věděl, jak o něm smýšlím já. Zavedl mě do krčmy ve vykřičené čtvrti, kde kupoval jeden džbánek vína za druhým. O Southamptonu se nikdo z nás nezmínil. Místo toho jsme mluvili o Svaté zemi a bitvách, jež tam musíme vyhrát. Také jsme zpívali oplzlé písně, které vydrnkával minstrel na kvinternu, a ty mi poněkud zvedly náladu. Rhysova pevná ruka mě podpírala, když jsem klopýtal zpátky do paláce. Nepamatuji si, že by mě ukládal na lože, ale musel to udělat, protože jsem se tam druhý den probudil s bolestí hlavy. Byl jsem vděčný, že se nemusím věnovat králi – jeho rozkaz přece zněl, že se mám uzdravit, a mně rozhodně nebylo dobře –, a tak jsem zůstal pod příkrývkami a litoval se. Rhysovi nakonec došla trpělivost. Dal mi k posteli nočník a džbán s vodou a nechal mě samotného s mým trápením. Neměl jsem sílu ani odvahu zavolat ho zpátky, natož mu vynadat.

Znovu jsem usnul, jen aby mne trápila poslední Jindřichova slova, jež se donekonečna opakovala. „Jsou pro mě vším. Neubližujte jim, prosím vás!“ Opět jsem ho viděl v Rhysově pevném

sevrění a svůj nůž, jak mu podřezává hrdlo. S trhnutím jsem se probudil. Zvedl se mi žaludek. Vrhł jsem se po nočníku a vyzvracel vodu, kterou jsem nedlouho předtím vypil. S tváří zbrocenou potem a rty, z nichž mi visely sliny, jsem zůstal ležet zhroucený přes okraj postele, neboť mi bylo tak bídne, že jsem se nedokázal pohnout.

Ani kroky, které vstoupily do místnosti, mě nepřiměly zvednout hlavu. To bude asi Rhys, pomyslel jsem si otupěle, nebo možná ozbrojenec Richard z Drune, další přítel a druh. Bude si ze mě utahovat, stejně jako by to udělal Filip, kdyby přišel on. Byl královým panošem, jímž jsem dřív býval i já, a mým nejbližším přítelem, s nímž jsem sdílel téměř všechno. Přemýšlel jsem, jestli bych mu mohl povědět o Southamptonu, ale když jsem si představil jeho šok a odpor, rozhodl jsem se to nedělat. Jindřichova vražda je mým a také Rhysovým temným tajemstvím.

„Zase jsi to přehnal s pitím, co?“ Tichý smích.

Překvapeně – Beatrice se totiž jen zřídka kdy odvážila přijít do mé komnaty sama, protože kdyby ji někdo spatřil bez gardedámy, riskovala by tím svou pověst – jsem zvedl hlavu. „Má paní.“ Otřel jsem si ústa a pokusil se o úsměv. „Možná jsem vypil o pohár víc, než jsem měl.“

Beatrice měla kaštanové vlasy, kyprou postavu a šibalský úsměv a byla služebnou jedné z dam královny Eleonory. Začal jsem se jí dvořit před dvěma lety. Navzdory obdobím, která jsme trávili každý zvlášť, ona se svou paní a já s králem, jsme pokaždé znovu roznítily vzájemnou vášeň, když nás štěstěna svedla dohromady. Potají jsme se scházeli ve stájích nebo v pronajatých pokojích nad hostinci a dělali všechno možné kromě toho, abychom spolu ulehli jako muž a žena. Tuto poslední překážku Beatrice odmítala překročit. „Až se vezmeme, Rufusi,“ říkala s oblibou. Její oči vyhledaly mé a já jsem jí, Bůh mi odpusť, šeptal do ucha, že pokud se máme stát manželi, pak bychom snad mohli –

„Rufusi?“

Nepostřehl jsem ani slovo z toho, co mi povídala. „Má paní?“

„Rufusi!“ Dupla si nohou. Normálně mi to připadalo přitažlivé, ale teď se mi to zdálo malicherné. „Nejsi ve stavu, abys dokázal mluvit o důležitých věcech.“

Její tón mi připomněl, že jsme se v posledních měsících často hádali. Začala být posedlá manželstvím a já jsem si jasně uvědomil, že pro mě není ta pravá, a tak jsem si vymýšlel všechny možné výmluvy, abych se nemusel k ničemu zavázat.

Posadil jsem se a zatvářil se vážně. „Jsem, má paní. Promiň.“

To ji uklidnilo a pravila: „Říkala jsem, že brzy odjedeš. Do Svaté země.“

K mé úlevě nevolnost ustupovala. „Nejpozději na jaře, ale spíš dřív.“ Richard mluvil o tom, že se ještě před koncem roku setká s francouzským králem Filipem, aby naplánovali své cesty do Svaté země a probrali mnoho dalších záležitostí. Jakmile odjedeme do Normandie, je nepravděpodobné, že bychom se vrátili do Anglie. Rozhodně není jisté, že se k nám připojí i královna Eleonora.

„Nejméně rok tě neuvidím. Nebo i déle.“

Zadrhl se jí hlas a to mě vzalo za srdce. „To je pravda, má paní.“

„Ještě je dost času na zasnuby a svatbu.“ Nesměle dodala: „Jako manželé bychom se konečně mohli poznat.“

„To bychom mohli...“ Hleděl jsem na ni, oči zakalené, jazyk potažený nechutným povlakem. Ač byla krásná, ve výrazu obličej měla cosi majetnického, co se mi nelíbilo.

„Myslíš, že by se král zúčastnil?“ zeptala se.

Dosud mi to pořádně nemyslelo. „Zúčastnil...?“

„Naší svatby!“

Kristepane, pomyslel jsem si. Už dřív jsem měl pocit, že si cení mého vztahu s králem, mého postavení u dvora víc než toho, co je mezi námi. Tohle byl důkaz. Můj nadcházející odjezd do Svaté země mi poskytl příležitost naši známost ukončit. Při tom pomýšlení mne píchlo u srdce, ale ne smutkem, nýbrž vzpomínkou na mou první lásku Eleonoru. Té bych se vmžiku zaslíbil a po návratu ze Svaté země bych se s ní oženil. Bohužel neexistovala šance, aby se tak stalo. Eleonora už před lety následovala svou paní, Richardovu sestru Matyldu, do Německa a Matyldina smrt toho roku prakticky zmařila naději, že ji ještě někdy vypátrám.

„Tak řekni něco!“

„Beatrice, já...“

„Ty si mě nechceš vzít?“

Svěsil jsem hlavu, což bylo samozřejmě úplně špatně.

„Nuže?“ Její hlas zněl popuzeně.

I v nejlepším rozpoložení mi dělalo potíže jednat s Beatrice – nebo kteroukoli jinou ženou –, když se nechala strhnout city. V hlavě mi tepalo a snažil jsem se přijít na nějakou odpověď. Kdybych jí řekl pravdu, zlomil bych jí srdce. I když jsem vrah, před touto možností jsem couvl. Trochu jsem jí zalhal: „Nic bych si nepřál víc, má lásko, ale je tu velká šance, že padnu v bitvě.“

„To neříkej!“ Sedla si ke mně na postel a vzala mě za ruku. V očích jí stály slzy.

„Je to pravda, má paní.“ Má slova mě jen utvrdila v odhodlání to mezi námi ukončit a tohle mi připadalo jako slibný způsob, jak toho dosáhnout. „Nechtěl bych, abys jen pár měsíců po naší svatbě ovdověla.“

„Jiní rytíři se ožení, než odjedete!“

Měla pravdu. Dokázal bych jmenovat hned dva takové, aniž bych o tom musel přemýšlet. Prosím, ať to přijme, pomyslel jsem si. „Jsou králi stejně blízci? Vždyť víš, že bojuje jako lev, Beatrice. Richard bude tam, kde bude bitva nejurputnější, a já také. Smrt a já budeme ve Svaté zemi kráčet ruku v ruce.“

Zbledla. „Děsíš mě, Rufusi. Copak chceš zemřít?“

Jak je to zvláštní, když se někdo nevědomky téměř dotkne pravdy, i když je třeba krutá. „Pokud si mě Smrt najde, má paní, setkám se s ní tváří v tvář.“ Však si to taky zasloužím, pomyslel jsem si.

„Rufusi!“ Z očí jí ukáply slzy.

„Nejlepší by bylo, kdybychom šli každý svou cestou.“ Začala vzlykat a já jsem ji pohladil po rameni. Ze své neupřímnosti jsem byl celý nesvůj, a tak když dovnitř vešel Drune, nemohl jsem být vděčnější.

Beatrice se ode mne odtáhla. Sebrala se, hodila po mně jedovatý pohled a zamumlala něco v tom smyslu, že na mě jen plynula svým časem, načež vypochoďovala ze dveří.

Drune si začal hvízdát a tvářil se nevinně. „Vyrušil jsem vás?“

„Tak nějak.“ Cítil jsem se utahaný, úplně vyčerpaný.

Podal mi džbáněk. „Tady máš něco na spravení.“

Vypil jsem dobrou čtvrtinu džbáňku, než mě zarazil. „Stál mě pěkné peníze,“ zaprotestoval. „To nejsou žádné anglické patoky, které musíš pít se zavřenýma očima a zařatými zuby, abys je polkl.“

„Zasloužíš si, abys o něj přišel, když jsi sem takhle vlezl,“ zavrčel jsem na něj v předstíraném vzteku.

„Copak jsem mohl tušit, že doufáš, že se ti podaří dostat se jí pod sukni?“ Stejně jako Filip i Drune věděl o mém milostném snažení s Beatrice a o mém neúspěchu při zdolávání poslední překážky.

Odfrkł jsem si.

„Neschylovalo se k tomu snad?“

Povzdechł jsem si. „Ne.“

Nasadil omluvný výraz. „Škoda.“

„Ani ne.“ Vášen polevila rychleji než bolest hlavy a vracel se mi zdravý rozum.

„Jak to?“

„Kdyby se mi to podařilo, zařala by do mě drápy nadobro.“

Drune se na mě pátravě zadíval.

„Beatrice chtěla, abychom se vzali. Než odjedeme do Svaté země.“

„A ty nejsi stejného názoru.“

Zavrtěl jsem hlavou tak vehementně, jak mi to bolest dovolila.

„Právě jsem jí to říkal, když jsi vešel.“

„Moudrý tah. Bůh ví, jak dlouho budeme pryč.“

„Jestli se vůbec vrátíme,“ poznamenal jsem a vzpomněł si na Jindřicha a vysvobození, které by mi poskytla vlastní smrt.

Zamračil se. „Dost takových řečí. Třeba já mám v úmyslu se ze Svaté země vrátit. Dá-li Pánbůh, bude ze mě bohatý muž.“

Był jsem rád, že mě vytrhl z temných myšlenek, a zeptal jsem se ho: „Co budeš dělat?“

„Říká se, že čas na nikoho nečeká.“ Vrhł po mně pohled. „Mám v úmyslu se usadit, možná si otevřu hostinec.“

Usmál jsem se. „S pivem zdarma pro staré kamarády?“

„To jsem neřekl.“

Zasmáli jsme se a on neprotestoval, když jsem znovu sáhl po džbánu.

Kéž by vztahy se ženami byly tak snadné jako ty s druhy ve zbrani.

* * *

S blížícími se Vánocemi Richardovy přípravy rychle pokračovaly. Nepřestávalo mě udivovat, jakou pozornost věnuje detailům. Dokázal si zapamatovat množství podkov objednaných z určitého města: „Padesát tisíc z kovárny ve Forest of Dean“, či kolik kol k povozům mu slíbil dodat ten který lord. S bezmeznou energií přecházel sem a tam a odříkával seznamy čísel, názvy lodí, velikost jejich posádky a zásob, které potřebují, zatímco se jeho písaři a úředníci zoufale prohrabávali svitky a pergameny, aby tyto informace potvrdili.

Postupně jsem si dokázal dát do souvislosti jednotlivé položky králova nadcházejícího válečného tažení. Tady sto tisíc hřebíků. Tamhle čtyři sta sudů nasoleného vepřového. Po dvou jezdeckých a dvou nákladních koních z každého města v Anglii a polovina tohoto množství z každého panství. Tucet rytířů a dvě stě lučištníků společně s jejich zbraněmi a šípy od onoho barona; deset rytířů a sto padesát ozbrojenců od jiného. Jedno číslo mi utkvělo v paměti déle než ostatní. Čtrnáct tisíc liber, tedy více než polovina ročních královských příjmů z Anglie, byla suma zaplacená za Richardovu flotilu sta lodí. Ta částka byla nad lidské chápání, nicméně svědčila o velikost podniku, jehož jsem byl součástí, a posílila mou už tak silnou víru, že uspějeme.

Zásobování armády nebylo poslední Richardovou starostí. Během jeho nepřítomnosti bylo potřeba zaopatřit i království. Na jeho záležitosti bude dohlížet Richardova paní matka, královna Eleonora: král se s ní často scházel a ona se účastnila mnoha setkání s jeho šlechtici a rádci. Když to bylo nutné, tak přímo zasáhla – při nedávné příležitosti zabránila nežádoucímu papežskému legátovi opustit Dover bez králova svolení – a působila jako uklidňující síla v pozadí. Většinu práce však odvedou Richardovi dva noví justiciáři, jimiž Richard nahradil dlouholetého hlavního ministra svého otce Jindřicha a zpečetil tak svou vlastní autoritu tím, že do tohoto postavení jmenoval Huga z Puisetu, dlouholetého biskupa z Durhamu, a Viléma Longchampa, biskupa z Ely.

Jednoho bouřlivého rána, několik dní předtím, než jsme měli odjet do Normandie, jsem byl u krále, který si ty dva předvolal. Dorazili téměř současně a jejich příchod nevěstil nic dobrého. Vysoký a štíhlý Puiset chtěl překročit práh jako první, ale malý a zavalitý Longchamp taktéž. Na okamžik společně zatarasili

dveře a úkosem po sobě vrhali nepřátelské pohledy, ale pak se Longchamp protlačil dovnitř a nechal za sebou Puiseta, jenž se mračil na jeho záda.

„Jen se na ně podívej. Jsou jako hašteřivá děcka,“ pravil Richard.

„Připomínají mi moje bratry, sire.“ Srdce se mi sevřelo pro dávno mrtvé příbuzné. Skutečnost, že Guy FitzAldelm, muž, který to měl na svědomí a kterého jsem zabil v Southamptonu, rovněž tlí v hrobě, mi skýtala jen pramalou útěchu. Teď není čas na vzpomínání, pomyslel jsem si. Prohlížel jsem si oba justiciáry: Puiset se snažil dostihnout Longchampa, aby se nedostal ke králi dřív než on. „Ti dva se nemají zrovna v lásce.“

Richard si povzdechl. „Přesto se mají dělit o vládu nad královstvím, zatímco budu ve Svaté zemi.“

Nic jsem na to neřekl. Nepříslušelo mi vynášet další soudy o mužích, kteří stojí v králově přízni výš než já.

Richard vzal na vědomí jejich úklony a pokynul rukou ke stoličkám postaveným naproti němu. „Přejdeme k věci, pánové,“ pravil.

Poslouchal jsem s větším zájmem než obvykle. Jejich debata se netýkala sudů s hřebíky a podkov, nýbrž králova nevlastního bratra Geoffroye a jeho nejmladšího bratra Jana, jenž byl dříve znám pod posměšnou přezdívkou „Bezzemek“, ale od Richardovy korunovace měl titul hrabě z Mortain v Normandii.

Geoffroy, o nějakých pět let starší než Richard, zůstal jejich otci Jindřichovi věrný až do samého konce. Jako jeho nemanželský syn neměl žádný nárok na trůn, přesto mě napadlo, že by to nebylo nic divného, kdyby Geoffroyovy ambice překračovaly jeho postavení. Nezačal snad Vilém Dobyvatel svůj život jako Vilém Bastard?

Jan byl jiný. Jako Richardův jediný žijící bratr měl nejblíž k trůnu. Byl to zlomyslný a nepříjemný člověk, který věčně intrikoval nebo něco našeptával druhým do ucha. Neměl jsem ho rád od chvíle, kdy jsme se na sebe poprvé podívali, a bylo to bohužel vzájemné.

Situace však nebyla tak černobílá, jak jsem ji viděl já. Richard byl svobodný a neměl žádné uznané potomky. Dávalo smysl, aby se usmířil s úlisným Janem, ale pokud šlo o Geoffroye, jeho důvěra – a zcela jistě ani ta moje – tak daleko nesahala.

Moje pozornost se vrátila k probíhajícímu rozhovoru.

„Geoffroy se možná nechtěl stát knězem, sire, přesto se nechal vysvětit,“ pravil Longchamp.

„Za hlasitého protestování,“ dodal Puiset. „Mám dojem, že si vzpomínám, jak jednou řekl, že dává přednost koním a psům před knihami a kněžími.“

To mě pobavilo, protože jsem to cítil stejně.

„To je pravda,“ pravil Richard a v očích se mu nebezpečně zablesklo. „Také si jednou položil na hlavu poklop zlaté mísy a zeptal se svých přátel, zda by mu neslušela koruna. Je dobře, že je Geoffroy nyní knězem i arcibiskupem.“

„Přesto by bylo moudré zvážit, zda by mu po dobu vaší nepřítomnosti neměl být zakázán vstup do Anglie, sire,“ řekl Longchamp.

„A co Jan? Bylo by správné zachovat se stejně i vůči němu?“ chtěl vědět Richard.

Justiciáři se po sobě podívali. V tom pohledu byla obezřetnost, kterou jsem chápal. Ačkoli Richard hodně mluvil o tom, že zakáže vstup do země i Janovi, jeho nynější otázka naznačovala, že si tím možná není jistý. Málokdo si však přál s králem nesouhlasit.

„Nuže?“ vyštěkl Richard a přelétl pohledem z jednoho na druhého.

„Vkradly se do vaší mysli nějaké pochybnosti, sire?“ zeptal se Longchamp a mazaně nasměroval dotaz zpět ke králi. „Zajímalo by mě, jestli jste o tom mluvil se svou paní matkou.“

„Mluvil,“ připustil Richard.

Puiset také přispěchal se svou troškou do mlýna. „Nepřekvapilo by mě, sire, kdyby si jako milující matka myslela, že by Jan měl dostat druhou šanci.“

Richard si odfrkl. „Vy jste nás snad potají poslouchal?“

„Ne, sire.“ Puiset se zdvořile zasmál, ale vypadal potěšeně.

Longchamp nemínil ponechat Puisetovi veškerou iniciativu. „Možná se královna obává, sire, co by se mohlo stát, kdyby se vám – nedej Bůh – ve Svaté zemi něco přihodilo a Jan by strádal v Normandii nebo Anjou, místo aby byl v Anglii. Prázdný trůn by představoval pokušení pro nejednoho muže.“

Richard se zasmál. „Kristova noho, vy jste poslouchal také! Říkám vám, že se mi během tohoto tažení nic nestane.“

Jeho přesvědčení bylo nakažlivé, ale útrap a nebezpečí, jež nás čekaly, byl bezpočet: bouře na moři, nemoci, zranění, zajetí, dokonce i smrt. Tiše jsem poprosil Boha, aby nad mým pánem a králem držel svou ochrannou ruku.

„Nícméně je lepší mít připravené plány pro všechny případy, sire,“ řekl Puiset a Longchamp cosi souhlasně zamumlal. Puiset pokračoval: „A kdyby došlo k nějakému neštěstí, Jan by byl pravděpodobně vaším dědicem, sire.“

„Správně.“ Richard se zamračil. „Přesto si nezískal mou důvěru. Chápu však, proč někteří považují za moudré, aby se vrátil do Anglie, až odjedu.“

Puiset přikývl, ale Longchamp se netvářil příliš šťastně.

Nepřeje si, aby se jeho moc zmenšila, pomyslel jsem si.

„Budu – budeme se řídit každým vaším přáním, sire,“ řekl Longchamp. „Jakkoli se rozhodnete, nemějte obavy. Vaše království je v bezpečných rukou.“

„To rád slyším.“ Z Richardova hlasu odkapával sarkasmus.

Longchamp mu věnoval bezkrevný úsměv. Puisetova tvář zůstávala bez výrazu, ale po té výtce mu v očích blesklo potěšení.

Rozhostilo se ticho, jež se ani jeden z justiciářů neodhodlal prolomit.

„Budu o tom dál přemýšlet,“ prohlásil nakonec Richard. „Čas je dosud na naší straně. Můžete jít.“ Ohlédl se přes rameno. „Rufusi, pojďte se projet. Jsem nějaký přešlý. Čerstvý vzduch mi pročistí mysl.“

„Sire.“ Měl jsem radost. Na královu pozornost teď čekala hora pergamenů a před komnatou stála řada nejméně dvaceti šlechticů a úředníků. Měli jsme před sebou jednotvárné hodiny.

Rozloučili jsme se s justiciáry a zamířili s králem do stájí. Neměli jsme na sobě brnění, a tak jsme si nemuseli vzít válečné oře, oni však potřebovali pravidelně projet. Být celou zimu zavřený uvnitř není dobré pro žádného koně, prohlásil Richard, natož pro tak skvělá zvířata, na jakých jezdíme do války. Vzal jsem si Pommerse a král oře, kterého používal od smrti svého oblíbeného Diabla. Byl to mohutný bujný hnědák s rousy. Jmenoval se Bouřlivák a s oblibou štípl kohokoli, kdo se k němu přiblížil, ať člověka, nebo koně.

S kapucemi na hlavách a obláčky dechu, které nám vítr odnášel od úst, jsme vyrazili z nádvoří dosud pokrytého jinovatkou

dolů k řece. Rhys a Filip jeli za námi na Bukefalovi – mém druhém válečném oři – a dalším z králových koní. Pěší se nám snažili uhnout z cesty a ozvala se za námi nejedna kletba. Doufal jsem, že si toho Richard nevšiml. Nechtělo se mi trestat někoho za to, že neví, kdo právě projel kolem. Král se však zasmál a já si uvědomil, že si tu až příliš vzácnou anonymitu užívá.

Jeli jsme mlčky, já jsem se spokojil s tím, že budu zticha, pokud nepromluví král, a on byl v rozjímavé náladě. Projeli jsme kolem řeky, zamířili k městským hradbám a brzy jsme dorazili do otevřené krajiny. Nad hlavou se nám honily mraky a záblesky modré barvy nám připomínaly, že někde tam nahoře je slunce. Tenký sloupek kouře stoupajícího ze střechy jednoho stavení odnášel vítr. Ačkoli stromy byly bez listí a hnědé, živé ploty tlumeně zelené a silnice vypadala jako moře bláta, ve žlutě zbarveném zimním vzduchu bylo cítit svěžest. V dálce zaštekál pes. V mlázi opodál se hádaly a štěbetaly kavky a z keře cesmíny obtěžkané bobulemi nás pozorovaly zářivé oči červenky. Zajíc si razil cestu strništěm. Dva chlapci s červenými tvářemi, kteří sbírali spadané větve, nám zamávali.

„Je dobré tomu všemu ujet, Rufusi,“ pravil Richard. „Takovýhle den je potravou pro duši.“

Překvapeně jsem na něj pohlédl, protože se moc často nevyjadřoval tak poeticky.

„Je snadné milovat krajinu na jaře a v létě, kdy je vše zelené a v květu, ale i zima má svou krásu.“

„To ano, sire. Díky svěžímu dni, jako je tento, jsou ty deštivé snesitelnější.“

„Dobře si to zapamatuj, protože pořádnou zimu nezažijeme bůhvíjak dlouho.“ Richardova nálada se opět změnila v ryze pracovní. „Náš výlet musí být bohužel krátký. Pojedme k lesu a pak to otočíme.“

Pokračovali jsme v cestě. Můj pohled se vrátil k zajíci, který ještě nedoběhl na kraj pole. „Kdyby se vítr trochu utišil, byla by to skvělá příležitost vypustit na tamhleto zvíře jestřába.“

Král se pousmál. „Stáváš se jedním z nás, Rufusi.“

Nechtěl mě uvést do rozpaků, ale já jsem se přesto zavrtil v sedle. Od mého nuceného odjezdu z Irska už uplynulo víc než deset let. Sny o návratu se objevovaly stále řidčeji. Chtěl jsem se stát pánem Cairlinnu, bývalého panství naší rodiny, ale tato

touha mi už nekolovala v žilách tak jako kdysi. Trápil mě jiný druh viny. Tohle nebyl způsob, jak uctít památku mého otce a matky, kteří byli tak hanebně zavražděni.

„Neřekl jsem to proto, abych tě pokáral, Ferdio, ale z náklonnosti.“

„Ano, sire.“ Je v tom ještě něco, pomyslel jsem si. Pravým jménem mě oslovoval, jen když byl ve vážné náladě.

„Slíbil jsi mi věrnost, Ferdio, také ses chopil kříže. Pokud nejsi beze cti – a já vím, že nejsi –, v tuto chvíli není cesty zpět do Irska.“

Zaskočen jeho schopností nahlédnout do mé duše jsem se mu podíval do očí. „Vy jste věděl, že myslím na Cairlinn, sire?“

„Tvoje tvář je po většinu času jako otevřená kniha.“ Zplna hrdla se zasmál nakažlivým smíchem jako vždy, když ho něco hodně pobavilo.

Cítil jsem, že se mi rozpalují tváře jako mládenečkovi. Vždycky jsem se snažil napodobit Richarda, mistra ve skrývání pocitů, ale bylo jasné, že se mám ještě hodně co učit.

„Tak tě stvořil Bůh, Ferdio. Není na tom nic špatného.“

Proto mě Beatrice tak snadno prokoukla, pomyslel jsem si s lítostí.

„To můj bratr Jan je z jiného těsta.“ Richardův hlas zněl unaveně. „Přisahal mi věrnost stejně jako ty. Tobě bych svěřil i svůj život, ale jemu...“ Odmlčel se.

Nemohl jsem víc souhlasit: pro mě byl Jan úlisný had.

Král se na mě tázavě podíval.

Váhal jsem zmítán pochybnostmi, ale musel jsem se okamžitě rozhodnout, a tak jsem svůj názor spolkl. Moje nechuť k Janovi je osobní, řekl jsem si. Ve skutečnosti mi nikdy nic neudělal. „Pokud mu důvěřuje vaše paní matka, sire, možná byste mu měl věřit i vy.“

„Ha! Nevím, jestli Janovi *důvěřuje*, ale věří, že by měl dostat druhou šanci. Mateřská láska, Ferdio. Není nic silnějšího a někdy ani zaslepenějšího.“

Kdyby měl král nějaké děti, pomyslel jsem si, Jan by vyvolával menší obavy. Bylo to choulostivé téma, protože Richard byl už mnoho let zaslíbený Adéle, sestře Filipa Kapetovce, ale nikdy to nevypadalo, že by chtěl tu dohodu završit. „Kdybyste se oženil, sire, a měl vlastní dítě...“

„Kristova noho, jsi jako moje matka,“ vykřikl Richard, nicméně s úsměvem. „Ale je pravda, že král potřebuje ženu, a co je ještě důležitější, dědice. Naštěstí si v tomto ohledu dělám velké naděje. Dohodou s jedním ze severních španělských království bych zabil dvě mouchy jednou ranou: získal bych manželku a k tomu spojence na jihu proti hraběti z Toulouse. Sancho Navarrský prý má dceru vhodného věku. Brzy se vydáme na jih, abychom se s ním setkali. Dá-li Bůh, zasnoubím se s jeho dcerou, ještě než se rozloučíme.“

„A Filip, sire?“ Jméno Adély jsem ani nemusel zmiňovat.

Střelil po mně pronikavým pohledem. „S ním se vypořádám, až bude tažení v plném proudu a on už nebude mít možnost porušit svůj slib a vrátit se domů.“

„To ho nepotěší, sire.“

„To ne, ale každý člověk má svou cenu. Budu muset zjistit, jaká je ta Filipova.“

Usoudil jsem, že mé starosti s Beatrice jsou ve srovnání s královými malicherné.

„A jsme u lesa,“ oznámil Richard. „Musíme se vrátit.“

„Ke knihám a účtům,“ řekl jsem unaveně a zalitoval jsem, že už nejsme ve Svaté zemi.

Král se uchechl. „Je to prokletí, máš pravdu. Nic bych si nepřál víc, než odložit je stranou a odjet do Svaté země den po své korunovaci. Ale ve válce – stejně jako ve všem ostatním – je důležité pečlivě plánovat.“

„Raději bych se sám vrhl proti linii Saracénů, než abych se musel vypořádat s tou hromadou pergamenů na vašem stole, sire.“

„To já také.“

Zazubil jsem se.

„Až přijde den postavit se Turkům, a ten přijde, vyrazíme na nepřítel společně.“

Vyhříval jsem se v králově přízni, mysl plnou velkolepých představ bitvy, a na Beatrice jsem zapomněl. Na FitzAldelma také. I na Jindřicha.

Jediné, na čem záleželo, byla válka proti Saracénům.

DRUHÁ KAPITOLA

Nonancourt, Normandie, březen 1190

Když jsme s Filipem sešli ze schodů vedoucích do hodovní síně, ucítil jsem na tváři kapky deště a podíval jsem se vzhůru k nebi. Předtím jsem dospěl k závěru, že se stihneme dostat do kuchyně bez pláště. Teď jsem si tím nebyl tak jistý. Nad hradní věží se vznášela hradba černých mraků. Zahřmelo. Kromě mládence spěchajícího s koněm do stáje zelo nádvoří prázdnotou. Z kovárny a z dílen vykukovaly obličejové v očekávání průtrže mračen.

„Raději si pospěšme,“ řekl jsem.

Filip nepotřeboval povzbuzovat, protože měl na sobě stejně jako já jen tuniku a nohavice. Rozběhl se a já jsem vycítil nevyslovenou výzvu a vyrazil za ním. V mžiku jsme byli jako malí kluci a o překot jsme utíkali ve spontánním závodě. Vzhledem k tomu, že měl náskok, se mi ho nepodařilo dohnat a on s radostným zařičením dorazil ke dveřím do kuchyně jako první. Já jsem byl jenom rád, že jsem se mohl schovat, protože se spustil liják.

„Trávíš příliš mnoho času u stolu, Rufusi, a málo na kolbišti,“ řekl mi, když vstoupil dovnitř.

Strčil jsem do něj. „Podváděl jsi! Nevyběhli jsme zároveň.“

„Nenarostl tu někomu pupek?“ štouchl mě do břicha.

Dotklo se mě to, protože jsem ho skutečně měl o něco větší než dřív, zavrčel jsem a chytil ho rukou kolem hlavy. „Pořád tě dokážu porazit, ty cucáku!“

Se smíchem se vymanil z mého sevření. „S mečem v ruce možná. V běhu nikoli.“

Nejspíš měl pravdu, i když jsem si to nerad přiznával. Od odjezdu z Londýna bylo jen málo času na cvičení nebo trénink se zbraněmi. Filip měl jako panoš víc volnosti, aby se mohl věnovat vlastnímu výcviku, zatímco já, králův blízký společník, jsem byl od úsvitu do soumraku zaměstnán schůzkami, vzkazy, jež jsem musel doručit, a úředníky, kterým bylo třeba vydat pokyny. A nejen to. Málokdy jsme se někde zdrželi déle než týden. Každé ráno jsem si stěží vzpomněl, kde zrovna jsme. Za jiných okolností by se mi ty neustálé změny začaly brzy zajídat, avšak vzrušení z odjezdu do Svaté země, jež na dvoře narůstalo, bylo nakažlivé.

Jedenáctého prosince jsme vypluli z Doveru přes Kanál. Vánoce jsme strávili v Burunu v Normandii, byly to příjemné chvíle, kdy jsme nadmíru holdovali jídlu i pití. Několik dní poté však došlo k napjatému setkání s Filipem Kapetovcem. Králové se dohodli, že po dobu jejich nepřítomnosti bude panovat trvalý mír a nebudou se pokoušet získat území toho druhého, a k témuž zavázali i své barony. Richard se opět zaslíbil Filipově sestře Adéle, a to jen několik dní poté, co se mi svěřil se svými plány vzít si dceru navarrského krále Sancha. Pohyboval se na tenkém ledě: stačilo jedno uklouznutí a francouzský panovník mohl odstoupit od tažení a poté mu vyhlásit válku. Richard se však zdál být přesvědčený, že to zvládne, a já jsem si řekl, že to musí vědět nejlépe.

Na Hromnice jsme se přesunuli na jih do La Réole na břehu Garonny, kde Richard znovu přijal slib věrnosti od svých gas-koňských šlechticů. Plánovaným rozhovorům o králově záměru oženit se s Berengarií, dcerou Sancha VI. Navarrského, zabránil sních, který zatarasil Pyrenejské pohoří, počáteční návrhy však byly poslány lodí. Z La Réole jsme jeli sem do Nonancourtu, kam jsme dorazili před dvěma dny. Richard svolal velké jednání, jehož se měla zúčastnit jeho matka, královna Eleonora, jeho bratři Geoffroy a Jan, Vilém Longchamp, Hugo z Puisetu a řada dalších biskupů. Dostavili se téměř všichni. Hodovní síň byla plná k prasknutí. Ani ne před hodinou jsem zahlédl, jak se oba justiciáři hádají. Richardovy obavy o jejich vládu nad Anglií byly na místě.

Procházeli jsme kolem služebnictva, které mylo hrnce a pánve, a mířili jsme k pecím. Dobře nás tu znali, protože jsme sem

dolů často přicházeli pro čerstvý chléb nebo koláče. Postaral jsem se, abychom tu nepřestali být vítáni, neboť jsem pokaždé podstrčil vrchním kuchařům pár stříbrných mincí. Obstarali jsme si kus koláče s kuřetem a rozinkami a pak se uchýlili ke dveřím, abychom mohli při jídle pozorovat déšť.

Po schodech sestupovala jakási postava v kapuci. Když už byla téměř dole, poryv větru kapuci strhl a na okamžik odhalil FitzAldelmovu hranatou hlavu. Místo aby se přiblížil ke kuchyni, však vklouzl do vchodu, který vedl do prostor pod hodovní síní. Nacházely se tam sklepy na víno a potraviny, skladiště a kobky sloužící jako vězení. Bylo zvláštní, že FitzAldelm vyšel ven a riskoval tak, že zmokne. Kdokoli jiný by se vydal po vnitřním schodišti z hodovní síně. Řekl jsem svůj názor Filipovi, jenž se mnou souhlasil.

„Půjdu se tam podívat,“ navrhl mi.

Dojalo mě to, protože FitzAldelm byl jeho nepřítel jen proto, že byl mým nepřítelem, a tak jsem ho na znamení díky chytil za paži. „Kdyby mě tam viděl, věděl by, že ho špehuju.“

„Kdežto já, panoš, tam můžu být z mnoha důvodů,“ řekl Filip a mrkl na mě. Dožvýkal zbylý kousek koláče a vyběhl ven do deště.

Průtrž mračen, která proměnila nádvoří v moře kaluží, zanedlouho ustala. Držel jsem se u zdi a došel suchou nohou až ke schodišti. Zvony nedalekého opatství vyzváněly devátou dopolední. Šel jsem nahoru a bral schody po dvou, po třech. Než začne jednání svolané Richardem, mám ještě spoustu práce, dost na to, aby odvedla mé myšlenky od FitzAldelma a jeho ďábelských kousků.

Hodovní síň byla vyklizená, služebnictvo odsunulo ke zdem všechny stoly kromě jednoho dlouhého uprostřed místnosti. Polštáře na lavicích znamenaly, že členové královské rodiny ani biskupové nebudou muset sedět na tvrdém. Dlažbu pokrývala čerstvá sítina a rozházené sušené byliny. V obrovském ohništi uprostřed hučel oheň, díky němuž bude těm, kdo sedí poblíž, příjemně teplo, dokonce až horko. Ti vzdálenější pocítí průvan. Vítr rachtal okenicemi, a kdykoli se otevřely dveře na vzdáleném konci síně, zavanul k nám prudký poryv studeného vzduchu.

Dostavili se téměř všichni. Richardovo místo bylo prázdné, protože přecházel po síni s Jindřichem z Blois, hrabětem ze Champagne, světlolasým mladíkem, jenž se nacházel ve zvláštním postavení, neboť byl synovcem Richarda i Filipa Kapetovce. Byl přátelský a snadno se dal do smíchu, působil jako dobrý člověk a král ho měl rád. Jindřich měl během pár dní odcestovat do Svaté země a jeho úkolem bylo pomoci při obléhání Akkonu, pobřežního města, které před téměř třemi lety skončilo v rukou Saracénů. Stejně jako prakticky každá křesťany držená pevnost padlo brzy po katastrofální bitvě u Hattínských rohů.

Napravo od místa, kde měl sedět král, bylo rezervováno sezení pro Richardovu matku a jeho snoubenku Adélu. Filip nenápadně postával pár kroků vzadu. Za prázdnými místy seděl Geoffroy, králův nevlastní bratr a arcibiskup z Yorku. Byl hluboce zabrán do rozhovoru s biskupy z Norwiche, Bathu a Winchesteru a snažil se ignorovat Huga z Puisetu, biskupa z Durhamu, usazeného naproti. Ten zase předstíral, že nevidí kancléře Viléma Longchampa, biskupa z Ely a svého kolegu justiciára, který seděl hned vedle Huberta, biskupa ze Salisbury, a hovořil s Vilémem Maréchalem a jeho bratrem Janem.

Přítomnost tolika vysoce postavených kleriků opět rozedřela do masa ránu na mé duši. Uvažoval jsem o tom, že se přiznám jednomu z biskupů k Jindřichově vraždě, ale rychle jsem tu myšlenku zapudil. Mé pokání by možná přesvědčilo nějakého duchovního, ale Bůh by věděl, že lžu. Cítil jsem se pod psa a rozptyloval jsem se tím, že jsem si znovu prohlížel přítomné.

Vlevo od Richardova místa seděl Jan, jeho bratr a hrabě z Mortain. Snědý, zrzavý, drobný a se sklonem k břichatosti v sobě neměl nic z králova vystupování ani majestátu. Jan s nikým nemluvil a často upíjel ze svého poháru, zatímco jeho hadí oči bloudily po shromážděných. Biskup vedle něj vypadal spokojeně, že ho nechává na pokoji, a místo toho hovořil s dalšími duchovními a šlechtici na opačné straně stolu.

Při pohledu na Jana jsem si vzpomněl na FitzAldelma a nenápadně jsem zalétl očima ke svému nepříteli. Stejně jako já stál s Balduinem z Béthune, Ondřejem z Chauvigny a skupinou lenních rytířů a úředníků, obrácený čelem ke královu místu u stolu, nicméně v uctivé vzdálenosti od něj. Směli jsme být svědky jednání, ale nikoli se ho účastnit. FitzAldelm hovořil se

svým kumpánem Odem z Gunesse, který se připojil ke králově družině. Gunesse byl okouzující a zdatný bojovník, což vysvětlovalo, proč ho Richard pozval, ale zároveň mazaný jako liška. Pochyboval jsem, že si král této jeho stránky někdy všiml. Já jsem ji postřehl proto, že jsem jednou zaslechl jeho rozhovor s FitzAldemem. Nepochyboval jsem o tom, že i Gunesse by byl schopen vraždy.

Dveře od soukromých komnat na bližším konci síně se otevřely. Vyšel z nich hofmistr a hlasitě zvolal: „Královna Eleonora!“ Ohlásil rovněž Adélu, sestru francouzského krále Filipa.

O tom, že je Richardovou snoubenkou, se nezmínil, kterýžto detail neunikl mé pozornosti. Než se Richard bude moci oženit s Berengarií, bude se muset vyvléknout z dvacet let trvající dohody s Adélou, což byla ožehavá vyhlídka obnášející riziko války s Francií. Slyšel jsem Richarda, jak prozradil Chauvignymu, že tato právní šlamastyka je důvodem, proč pozval na jednání tolik biskupů. Aby se dilemma vyřešilo, bude nutné projednat všechny aspekty dynastického manželství a podrobnosti kanonického práva. „Setrvají u stolu, dokud nedostanu, co chci,“ prohlásil král. O Adéliných pocitech nepadla ani zmínka, ale věděl jsem, že spolu po jejím příjezdu soukromě hovořili. Postavení pěšáka mezi dvěma králi jsem jí nezáviděl.

Všichni u stolu povstali. Richard spěchal doprovodit svou matku k jejímu místu. Tiše pozdravil Adélu, která plaše kráčela za Eleonorou. Když k nám královna došla, v tmavě zeleném šatu a s vlasy sepnutými sífkou ze zlata tenkého jako hedvábí, všichni jsme se jí poklonili. Navzdory svému věku byla stále krásná, ztělesnění důstojnosti a vznešenosti, a usmála se, když jí král začal urovnávat polštář, na který si měla sednout. Stejnou pozornost věnoval i Adéle, hezké, ale zdrženlivé, oděné v nebesky modrých šatech. Uvažoval jsem, co je pravdy na tom, že prý měla poměr s královým otcem Jindřichem, dokud byl ještě naživu.

Richard zaujal své místo a hned spustil. Je toho třeba spoustu probrat, řekl, ale začne těmi nejnaléhavějšími záležitostmi.

„Od mého odjezdu z Anglie se zdá, že si mí justiciáři jdou po krku, nebo spolu přinejmenším silně nesouhlasí.“ Upřeně se zadíval na Puiseta a pak na Longchampa. První zrudl, ale druhý nevypadal překvapeně.

Ví, co se chystá, pomyslel jsem si. Richard mu to prozradil.

„To, co se líbilo jednomu z vás, prý nikdy nepotěšilo toho druhého,“ pravil Richard.

Puiset si odkašlal. „Je pravda, sire, že jsme se na mnoha věcech neshodli.“

Richardovy oči se přesunuly k Longchampovi.

Ten úlisným hlasem řekl: „Já jsem s několika Puisetovými plány souhlasil, sire, zatímco on –“

Richard kancléře zvednutím ruky umlčel. „Nemám čas ani trpělivost poslouchat kteréhokoli z vás. Pokud se věci mají takto, když jsem jen na druhé straně Kanálu, děším se pomyšlení, co by se mohlo stát, než dorazím do Svaté země. Od tohoto dne bude vláda nad mým královstvím rozdělena na dvě části. Vy, Puisete, budete justiciárem od řeky Humber na sever až ke skotským hranicím. A vy, Longchampe, budete mít moc nad zbytkem Anglie.“

Zatímco Longchamp, jenž se usmíval jako kočka, co dostane misku smetany, vyjádřil králi svou vděčnost, Puisetova tvář získala jasně červený odstín. „Vyvolal jsem snad něčím vaši nelibost, sire, že se mi dostalo takového postavení?“ Jeho poslední slovo vyznělo opovržlivě.

„Chcete tím říct, že o ně nestojíte?“

Puiset zaskočeně zakoktal: „N-ne, sire!“

„Tak si vezměte, co jste dostal, a buďte za to vděčný.“

Bezmocný před královskou autoritou zamumlal Puiset své díky a vrhl vražedný pohled po Longchampovi.

Kancléřova hvězda ještě víc stoupla, když Richard prohlásil, že pošle papeži Klementovi vzkaz s žádostí, aby ho jmenoval legátem Anglie a Skotska, což byla nejvyšší dostupná církevní hodnost. Král Longchampovi také nařídil, aby nechal kolem londýnského Toweru vykopat hluboký příkop k posílení jeho ochrany.

Debata se přesunula ke Geoffroyovi, Richardovu nevlastnímu bratrovi, a král začal být ještě více strohý. Nikoho to nepřekvapilo. Jen před pár měsíci, v předvečer našeho odjezdu z Anglie, musel řešit trpký spor mezi Geoffroyem, Puisetem a několika dalšími biskupy a vysokými církevními hodnostáři. Třenice se vlekly od Vánoc a nakonec rozlítily krále natolik, že zkonfiskoval některé z Geoffroyových statků.

„Jestli jde o peníze, které vám dlužím,“ začal Geoffroy.

„Nejde,“ přerušil ho Richard. „Není jiný způsob, jak ti to říct, Geoffe. Chci, abys přísahal na svaté evangelium, že v příštích třech letech nevkočíš na anglickou půdu, ledaže bys k tomu měl mé svolení.“

Geoffroy málem vyprskl víno, jež měl v ústech.

„Přijmi mou vůli, bratře. Nic jiného nepřipustím.“

„Ano, sire,“ pravil Geoffroy přiškrceným hlasem. Tvářil se ztrápeně, ale neodvážil se protestovat.

Richard se naklonil dopředu a zadíval se na svého mladšího bratra. „Ty složíš stejný slib.“

Jan se zatvářil rozmrzele. „Chcete, abych zůstal v Normandii nebo Anjou po celou dobu vaší nepřítomnosti, sire?“

„Chci.“

„Jdete přece do války, bratře. Kromě zranění nebo smrti v bitvě budete riskovat bouře na moři, nemoci v táboře a zajetí nepřítelem.“

„Nejedu jen do války, jedu osvobodit Jeruzalém od Saracénů,“ pokáral ho Richard.

„A my všichni tady doufáme, že uspějete, a modlíme se za to,“ řekl Jan a znělo to pozoruhodně upřímně. „Nicméně rizika jsou značná. Dá-li Bůh, žádné z těchto neštěstí vás nepotká, ale *kdyby se tak mělo stát*, budete v Anglii potřebovat věrné služebníky, aby zajistili bezpečí trůnu.“

„A já je mám,“ pravil Richard. „Longchampa, Puiseta, Maréchala, Bardolfa, FitzPetera a Bruyèra.“ Kromě obou vyšších justiciářů král jmenoval Viléma Maréchala a jeho tři kolegy justiciáry, kteří byli všichni přítomni.

Janovi zrůžověly tváře. „Není to vaše krev, sire!“

„To vskutku není,“ odpověděl mu Richard. „Naše paní matka královna však je a zůstane v Anglii.“

Jan byl zaskočen, ale brzy se vzpamatoval. Podíval se na Eleonoru. „Vám se toto rozhodnutí zamlouvá?“

Eleonora vypadala rozpačitě a neměla se k odpovědi.

„Vaše mlčení naznačuje, že s Richardem nesouhlasíte, maminko,“ přemlouval ji Jan.

Richard se zamračil.

„Je pravda, že mám jisté výhrady,“ řekla Eleonora. „Tvůj bratr král a já jsme o tom mluvili. Budeme se dál radit, ale prozatím ti doporučuji, abys uposlechl jeho rozkazu a složil přísahu.“

Janovi se zaleskly oči, nicméně přikývl. „Dobrá, maminko.“ Podíval se na Richarda. „Tu přísahu složím.“

Richard vypadal spokojeně.

Poté se rozproudila debata o kanonickém právu ve vztahu k Richardovu zasnoubení s Filipovou sestrou Adélou. Záměr byl od samého začátku zřejmý – zákonným způsobem Richarda vymanit z této dohody. Adéla začala být brzy nesvá. Král měl tolik slušnosti, aby se zatvářil rozpačitě, když se zmínila, že se necítí dobře, a požádala ho, aby se směla vzdálit, a okamžitě její žádosti vyhověl. Když Adéla vstávala, Eleonora jí cosi pošeptala do ucha a Adéla se zmohla na napjatý úsměv.

Vyklouzla ven. Ubohé stvoření, pomyslel jsem si.

Filip dolil králi víno a pak zamířil ke spíži na druhém konci síně. Unavený monotónním drmoláním jednoho biskupa za druhým jsem se k němu tiše připojil.

Za nesouhlasného pohledu majordoma, jenž měl spíž na starosti, jsem si posloužil stříbrným pohárkem. Filip, který dobře věděl, co chci, mi ho naplnil z dolitého džbánku až po samý okraj.

„Proboha, než tenhle den skončí, umřu nudou,“ řekl jsem a mocně jsem si přihnul.

Majordomus si odfrkl. Zamračil jsem se na něj a on se hned začal zajímat o jakousi cuchtu, jež kousek od nás šmejdila koštětem po podlaze.

„Ty se aspoň můžeš napít,“ namítl Filip. „Já musím zůstat strážlivý.“

„Upřímnou soustrast,“ připil jsem mu pozvednutým pohárkem.

Protáhl obličej. „Ještě jednou se mi vysměješ, a neřeknu ti svoje novinky.“

Vzpomněl jsem si na jeho nabídku sledovat FitzAldelma. Vzdálil jsem se od majordoma i toho nešťastného děvčete s koštětem, které právě dostávalo vyhubováno. „Co jsi viděl?“

Filip se zatvářil spiklenecky. „Důvodem, proč FitzAldelm šel po venkovním schodišti, bylo to, že po tom vnitřním sešel dolů sám Jan.“

„Nechtěli, aby je spolu někdo viděl!“

„Taky bych řekl.“

„O čem se bavili?“

„To je na tom to nejhorší. Sledoval jsem je do vinného sklepa, ale nedostal jsem se dost blízko, takže jsem neslyšel ani slovo.“ Filip protáhl obličej. „Je mi to líto, Rufusi.“

Usmál jsem se na něj na znamení díků. „Neomlouvej se – sám bych to nesvedl líp.“

„Nevypadá to dobře. Proč by se měli scházet tajně?“

Filip byl obvykle důvěřivá duše. Jeho podezření dodávalo důvěryhodnosti tomu mému. „Plánuji zradu,“ řekl jsem.

„To snad ne?“

„Člověk jako FitzAldelm myslí jen na vlastní prospěch. Jan je ze stejného těsta. Vzpomínáš si, jak nakonec opustil svého umírajícího otce, když už nebylo možné popřít Richardovo vítězství?“

„To bylo odporné.“ Filip zavrtěl hlavou. „Proč vlastně Richard přijal Janův slib věrnosti?“

„Sdílí stejnou slabost, jakou měl jeho otec. Jindřich svým synům – včetně Richarda – zas a znova odpouštěl, když proti němu povstali. Nechat Jana vrátit se do rodného stáda je úplně to samé.“

„Myslíš, že král Janovi dovolí odcestovat do Anglie?“

Vzpomněl jsem si na Richardův rozhovor s Puisetem a Longchampem v Londýně. Na to, jak si váží své matky. Na její zaváhání, když se jí Jan zeptal na její názor ohledně toho zákazu. „Ano,“ řekl jsem unaveně. „Myslím, že možná ano.“

Zdálo se, že překážkám, jež se staví Richardovi do cesty, nikdy nebude konec.

Že snad nikdy nebudeme moci odjet do Svaté země.

O několik dní později se Richard znovu sešel s Filipem. Byl jsem u toho. Oba panovníci obnovili vzájemný slib neohrožit království toho druhého, zatímco budou ve válce, a biskupové se zavázali exkomunikovat kohokoli, kdo by tuto úmluvu porušil. Na obou stranách docházelo ke zpoždění příprav na odjezd do Svaté země, a tak bylo dohodnuto, že se vojska setkají ve Vézelay nikoli prvního dubna, ale na svátek Jana Křtitele, dvacátého čtvrtého června. Schůzka měla nešťastný a nepředvídaný konec, když dorazil zablácený, vyčerpaný posel. Přijel, jak nejrychleji to šlo, od francouzského dvora a přinesl strašlivé zprávy. Filipova manželka, královna Isabela, zemřela při porodu dvou mrtvých chlapců.

Francouzský král odjel, aniž by se rozloučil. Richard s vážným výrazem sledoval, jak se vzdaluje. „Není to můj přítel, Rufusi,“ řekl mi. „Ale takovou tragédii bych nikomu nepřál. Kéž nad ním Bůh bdí.“

Richardovu jemnou stránku bylo vidět jen zřídka, ale byla v něm.

Nedlouho poté vystřídal králův soucit hněv. Znovu jsme vyjeli, přes Maine, Anjou a Poitou do Gaskoňska na hrad jednoho pána, jehož muži přepadávali a okrádali poutníky mířící do Santiaga de Compostela ve Španělsku. Po krátkém obléhání jsme vtrhli dovnitř a zabili každého, kdo nám kladl odpor. Místní pán se snadno vzdal a očekával, že jako šlechtic dostane milost.

Richard ho nechal pověsit z jeho vlastního cimbuří.

Královská spravedlnost byla vykonána a my jsme pokračovali v cestě na jih. Jeli jsme necelý den, když nás dostihl posel. Bylo to dosti běžné: Richard se stále přesouval a bylo zapotřebí doručovat mu důležité zprávy. Jelikož jsem trávil většinu dní s králem, často jsem byl zasvěcen do informací, jež poslové přinášeli. Většinou se jednalo o nudné, úřední záležitosti, například přidělení půdy či lesů nějakému lordovi, jmenování biskupa nebo podrobnosti o posádkách lodí, které nás měly dopravit do Svaté země.

Ne však toho dubnového večera.

Dorazil dopis od královny Eleonory popisující brutální masakr stovek Židů v Yorku. Přestože je většina lidí neměla ráda – Židé přece zavraždili Krista –, byla to šokující zpráva.

Richard byl rozlícený a vykřikoval, že je Longchamp neschopný. „Musí se s tím vypořádat, a to tvrdě! Nemohu se vrátit do Anglie, ne teď!“

Rozhlédl jsem se kolem sebe. Muži hovořili tlumenými hlasy, neboť se měli před králem na pozoru, mysl obtěžkanou hrůzami, k nimž došlo v Yorku. Byl to FitzAldelm, koho jsem zaslechl ne zrovna tiše zašeptat: „Ještě větší škoda je, že nezamordovali každou židovskou pijavici v království.“ Když mu na to Gunesse něco odpověděl, zamračil se. Nastražil jsem uši a podařilo se mi zaslechnout, jak Gunesse opakuje: „Tvoje dluhy.“ FitzAldelm mu řekl, ať zavře hubu. Uložil jsem si tu drobnou informaci do paměti na jindy. FitzAldelm je tedy zadlužený u nějakého židovského lichváře kdesi v Anglii.

Druhý den ráno, když nyní už klidnější Richard dopsal několik dopisů – své matce, Longchampovi, Puisetovi a svým senešalům v Akvitánii, Normandii a Bretani –, jsme strhli tábor. Několik dní jsme cestovali směrem na jih, dál, než jsem byl kdy předtím, ke strmému a krásnému pyrenejskému pohoří. Jeho svahy hustě porostlé stromy, jež jsou domovem medvědů, vlků a orlů, se táhnou od moře na západě k moři na východě a oddělují Akvitánii a toulouské hrabství od španělských království. V jednom ospalém městečku na hranicích mezi Gaskoňskem a Navarrou se Richard setkal s králem Sanchem VI., drobným mužem s vyzáblým obličejem a výraznými očima.

Krása není všechno, řekl jsem tiše Filipovi, ale pokud by měl člověk soudit podle Sanchova vzezření, za Berengarií se nejspíš moc mužů neotočí. Filip s mrknutím prohlásil, že muž se nedívá na krb, jen na oheň, na který přikládá. Pokud Berengarie porodí Richardovi syna, pokračoval Filip, na jejím vzhledu vůbec nesejde. Proti těmto posledním slovům nebylo možné nic namítnout. Láska a přitažlivost přicházely na řadu až po potřebách království.

Do rozhovorů mezi Richardem a Sanchem, jež trvaly několik dní, nebyl nikdo z nás zasvěcen. Navarrský král zřejmě tvrdě vyjednával, neboť jsem zpoza zamčených dveří komnaty nejednou zaslechl zvolání: „Kristova noho, kolik?“ Nakonec však byla dohoda uzavřena. Richard vše vyložil Vilému Maréchalovi, který byl s námi, a já slyšel každické slovo.

Král opustí Adélu, aby se mohl oženit s Berengarií. Jelikož však Filip Kapetovec o novém ujednání dosud neví, sňatek nemůže být uzavřen dřív, než se panovníci vydají na cestu do Svaté země. Vzhledem k tomu, že Richard bude pravděpodobně pryč nejméně dva roky, bylo potřeba najít nějaké řešení, a to bylo následující: on a Sancho se dohodli, že Eleonora odcestuje do Navarry. Poté se vypraví s Berengarií jako její gardedáma na Sicílii, jednu z Richardových plánovaných zastávek na cestě do Svaté země, takže se v Messině bude moci konat svatba.

Napadlo mě, že jestli bude Eleonoru doprovázet Beatrice, pak bych se s ní na Sicílii mohl vidět. Uhlíky toho ohně již vychladly, pomyslel jsem si. Jakýkoli pokus o jejich rozdmýchání pevně zarazím.

Chystám se přece do války, ne najít si ženu.

TŘETÍ KAPITOLA

Chinon, Touraine, červen 1190

Kvapem se blížilo poledne a zemi spalovalo letní slunce. Vysoko na modré obloze visela poštolka a rozhlížela se po drobné kořisti v polích pod hradem. Rhys a já jsme se nacházeli na nádvoří, jež bylo na králův rozkaz vyklizeno. Místo obvyklého hemžení služebnictva, vojáků, koní a vozů byly u zdi naproti hradní věži připraveny slaměné terče. Proti nim stál tucet Richardových statných pisánských střelců s kuší. Sebejistě spolu vtipkovali a krátili si čas do králova příjezdu vzájemným soupeřením. Věnovali mi jen pramalou pozornost, když jsem zaujal pozici na jednom konci řady a Rhys, který si pořídil kuši dávno přede mnou, udělal totéž.

Od královny tajné schůzky se Sanchem uběhl více než měsíc. Do Svaté země jsme dosud neodjeli, ale moje zcela vyčerpaná trpělivost se konečně dočkala odměny. Richardova vojska se měla během několika dní shromáždit ve Vézelay. Tam se podle plánu setkáme s králem Filipem. Obě armády společně vyrazí na jih k Lyonu, překročí řeku Rhônu a poté se rozdělí. Francouzský panovník hodlal cestovat po souši do Janova, zatímco my se v Marseille nalodíme. Na Sicílii se opět spojíme a naše cesta do Svaté země bude pokračovat.

Nemohl jsem se dočkat.

Cvak. Zvuk spouště na kuši byl neškodný, přesto ve mně vždycky vyvolal nervózní zachvění. Ocelová šipka při výstřelu zblízka snadno pronikla kroužkovým brněním. Teď, když jsem byl oděný jen do tuniky a nohavic, by mě dozajista zabila. Přelétl jsem pohledem z Rhyse na jeho terč, vzdálený nějakých

osmdesát kroků. Černá tečka uprostřed označovala jeho pokus.
„To není špatné.“

Zabručel a už si přikládal konec zbraně k břichu a natahoval
tětivu.

Zamířil jsem a vystřelil.

„Ha!“ vykřikl Rhys. „Málem jste ten zatracený terč úplně
minul.“

„Kdyby to byl člověk, trefil bych ho do ramene.“

„Můj nepřítel byl zasažen do hrudi.“ Jeho samolibost nešlo
přehlédnout.

Byl lepší střelec a oba jsme to věděli. Používání kuše se
u rytířů neschvalovalo, takže když o ni Rhys před časem pro-
jevil zájem, já nikoli. Richardovo nedávné prohlášení, že kuše
je zbraň pro každého vojáka ve Svaté zemi, všechno změnilo.
Začal jsem pravidelně trénovat.

„Pojďme si ještě zastřílet,“ řekl jsem a znovu nabil.

Můj druhý pokus byl lepší a stejně dobrý jako ten Rhysův.
I můj třetí, ale další šipka terč zcela minula. Rhys nedokázal
potlačit radost a já se na něj zamračil. Tak to šlo dál, občas jsem
střílel stejně dobře jako on, ale většinou ne, a Rhys dělal, co
mohl, aby se nechvástal. Předstíral jsem, že si bručím pod nos,
ale v hloubi duše jsem byl potěšený. Na koni i pěšky ho předčím,
tak proč by on nemohl být lepší v něčem jiném?

Navzdory mé vyrovnanosti mezi námi probíhala nevyřčená
soutěž. Byli jsme do ní tak zabraní, že jsme si ani nevšimli
příjezdu krále. Pak, když nás na něj upozornil vzrušený šum,
jsem ho uviděl, jak se baví s Pisánci. Mluvil docela obstojně
italsky, smál se a usmíval, tu obdivoval kuši jednoho muže,
tam zase sledoval jiného, jak střílí na terč. Byl s ním Filip,
jenž nesl mohutnou kuši a svazek šipek. Richardův bratranec
Ondřej z Chauvigny si nabíjel vlastní zbraň a žertoval s Baldui-
nem z Béthune a byli tam i další lenní rytíři s kušemi v rukou.
FitzAldelm, který mě ještě nezmerčil, o něčem rozprávěl.

„Pozorují nás dámy,“ řekl Rhys.

Ohlédl jsem se a podíval se vzhůru. Královna Eleonora stála
orámovaná jedním z větších oken, jež vedla do královských
komnat. Vedle ní byla jedna z jejích dam a za jejím ramenem
jsem spatřil Beatrice. Odvrátila hlavu, dřív než jsem jí stačil
dát najevo, že o ní vím. Sevřelo se mi srdce. Kromě krátkého,

křečovitého rozhovoru v Nonancourtu jsme spolu nebyli ve styku, protože jsem byl pryč s králem, a od Eleonořina příjezdu do Chinonu jsme si vyměnili jen pár chladných slov. Jak jsem si ustlal, tak si musím lehnout, pomyslel jsem si.

Rhys na mě upíral pohled, ale já jsem nic neřekl a on se mě díkybohu na nic nezeptal.

„Nechápu, sire, proč bychom se měli učit používat takové zbabělé zbraně.“ Ten silný nosový hlas patřil Gunessemu.

„Jak zbabělé?“ zeptal se Richard.

„Kuše zabíjejí na dálku, sire. To se vůbec nedá srovnávat s mečem nebo kopím,“ Gunesse se uchechtl a rozhlédl se kolem, zda ho někdo podpoří. Několik hlav přikývlo. FitzAldelm řekl: „Přiznám se, že jsem téhož názoru, sire. Nepřipadají mi rytířské.“

Z úst muže, jenž se mě pokusil zabít, to znělo absurdně, ale mlčel jsem. Tichá voda břehy mele, říká se. Když budu dost dlouho tiše vyčkávat, FitzAldelm možná poleví ve své ostražitos-ti a poskytne mi příležitost odhalit, jaký je proradný zbabělec.

„Kuše možná není rytířská, ale pro pěšáka, který stojí proti útočícímu rytíři v plné zbroji, znamená rozdíl mezi životem a smrtí,“ pravil Richard. „V příštích měsících a letech možná nastanou chvíle, kdy nebudeme moci vyrazit do boje na koni. Obléhání Akkonu křesťany – které právě teď probíhá – může trvat, dokud naše flotila nedosáhne břehů Svaté země, a pokud se tak stane, nehodlám čekat, až budou prolomeny hradby.“ Vzal si od Filipa kuši a zamával s ní. „Tohle bude moje zbraň ve Svaté zemi,“ řekl. „Nezáleží na tom, jak ty saracénské pohany pobijeme. Každá cesta do pekla je dobrá!“

Ozval se hlasitý jásot. Gunesse zkroušeně přikývl.

Richard natáhl kuši a nabil ji. Zvedl ji k pravému rameni, zamířil a okamžitě vystřelil. Všechny oči sledovaly šipku. Když zasáhla střed terče, jásot propukl nanovo.

„Tohle by měl umět každý z vás,“ pravil král. „Do toho!“

Rytíři zaujali pozice, každému z nich pomáhal jeden Pisánc, aby mu poskytl instrukce a rady. Já jsem se věnoval střelbě na náš cíl a Rhys dělal totéž. Co chvíli zazněl rozkaz přestat střílet, což umožnilo jemu i Pisáncům dojít pro vypálené šipky, načež jsme opět pokračovali v tréninku.

Čas plynul. Slunce šplhalo vzhůru po obloze a teplota na nádvoří stoupala. Má tunika ztmavla potem, cítil jsem, jak mě

začíná pálit obličej. Vzpomněl jsem si na vzácná horká léta svého mládí a také na to, jak rudou jsem tehdy míval kůži. Ve Svaté zemi se uškvařím zaživa.

„Používají Saracéni kuše?“ zeptal se Rhys.

„Ne, ale skoro každý muž střílí z luky a jezdí na koni.“

Richardův hlas nás přiměl otočit se, já jsem se uklonil a Rhys klesl na koleno.

„Saracéni nemají rytíře, jako máme my,“ pokračoval král. „Místo toho se spoléhají na tisíce vojáků na koních, tak zvané mamlúky. Říká se, že mají čtyři oči, dvě vpředu a dvě vzadu, tak pronikavý je jejich zrak! Mamlúci se už od dětství cvičí v jízdě na koni a zručně ovládají všechny jezdecké dovednosti. Umí obratně zacházet s lanem, jsou to zkušení lovci, dokážou snést veškeré výstřelky počasí a vypálit šíp jakýmkoli směrem, zatímco jedou tryskem na koni.“

Všichni přestali střílet. Podle strnulého postoje královny Eleonory jsem poznal, že i ona poslouchá. Díky Richardovu barvitému popisu před námi naši nepřátelé vyvstali v živých barvách.

„Každý mamlúk je zároveň pastevec, podkoní, cvičitel, obchodník s koňmi, podkovář a jezdec,“ líčil nám král. „Dokáže jet na koni celé dny, spát v sedle a v plné rychlosti střídat koně. V průběhu života stráví víc času na koňském hřbetě než s nohama na zemi. Právě takoví muži budou našimi nepřáteli ve Svaté zemi.“

Probudila se ve mně zvědavost. „Jak to víte, sire?“

„Tato slova napsal už před staletími muž jménem al-Džáhiz. Neumím číst arabsky, ale jeho slova byla přeložena.“ Richard byl nejen král a vojevůdce, ale také nenasytný čtenář.

„Určitě se před naším útokem rozprchnou, sire,“ řekl jsem. Útok početné skupiny rytířů byla děsivá, zemí otřásající záležitost. Jednou jsem to už zažil, u Châteauroux, a vzpomínka na to v mé mysli dosud nevybledla. Stejně jako mě nepřekvapovalo, když muži tvrdili, že franský rytíř dokáže prorazit díru v samotných hradbách Jericha.

Řada hlasů se mnou souhlasila.

„Ano, tak jako se mračna ovádů stáhnou před máchající paží,“ odpověděl na to král. „A v příštím okamžiku se zase vyrojí a znovu nemilosrdně koušou a bodají. Mamlúci střílejí

i na útěku. Jejich šípy sice neproniknou naší zbrojí, dokážou však srazit naše koně a pěší rytíř daleko od vlastního vojska je snadnější kořistí.“

„Jak s nimi nejlépe bojovat, sire?“ zeptal se Chauvigny.

Richard se otočil a uvědomil si, že mu všichni visí na rtech. Zasmál se. „Ukázněností.“

Nechápavě jsme na něj hleděli a on roztáhl rty do ještě širšího úsměvu. „Časem všechno pochopíte, pánové. Prozatím si cvičte mušku.“

Richard zůstal s Filipem po mém boku, zatímco znovu začal trénink, a střílel na náš terč. Rhysova zručnost byla zřejmá a král ho pochválil. Rhys se zazubil jako vždycky, když se mu dostalo uznání od Richarda, a odvážil se zeptat: „Jsou ti *mamlúci* –“ svou francouzštinou s velšským přízvukem to slovo ještě víc zkomolil, „– opravdu tak nebezpeční, sire?“

Viděl jsem, jak se zvedlo nejedno obočí a ohrnul nejeden ret, že se opovažuje takhle vyptávat krále, ale Richard odjakživa bral každého, jaký je, a Rhyse měl rád.

„Je těžké uvěřit, jak mohou tak lehce ozbrojení muži páchat takové škody, chlapče. Zpočátku jsem měl sklon al-Džáhizovi nevěřit – nebyl by to první spisovatel, který lhal –, ale pak jsem začal přemýšlet o zemích, jež Saracéni dobyli. Nejde jen o Svatou zemi,“ pravil král a předal svou kuši Filipovi, aby mohl doširoka rozpráhnout ruce. „Během posledních pěti set let se zmocnili Egypta, Sýrie a Svaté země a pronikli hluboko do východních pouští za nimi. V jejich područí je Turecko, ohrožena je i samotná Konstantinopol. Armády, které dobyly tato obrovská území, jež se svou rozlohou rovnají Evropě, nebyly složeny z rytířů, ale z mamlúků.“

Rhys se zamračil a vystřelil šipku na terč.

Nemohl jsem si pomoci. „Můžeme tedy vyhrát, sire? Je možné mamlúky porazit?“

„Dá-li Bůh, možné to je. Jak jsem řekl, ukázněností. Také budeme potřebovat odvážná srdce a pečlivě připravené plány,“ pravil Richard a zamířil. Jeho šipka přistála tak blízko Rhysovy, že je od sebe nebylo možné rozeznat. Zasadil Rhysovi pořádný štulec. „Co vy na to, pane panoši?“

„Sire,“ Rhys bez dalšího slova natáhl zbraň, nabil a vystřelil. Ozvalo se kovové cvaknutí, jak se jeho šipka odrazila od těch

prvních dvou a zapadla do slámy. Podíval se na Richarda a zabubil se. „Jste na řadě, sire.“

Králi se zaleskly oči. Vzal si od Filipa šipku, zamířil a téměř vzápětí stiskl spoušť. Cink. Ty napůl zabodnuté šipky se znovu pohnuly. Bylo to neuvěřitelné, ale zasáhl je také.

„Úžasná trefa, sire,“ zaslechl jsem FitzAldelma.

Svého nepřítele jsem si nevšímal a upřel jsem významný pohled na Rhyse. Ten mi vůbec nevěnoval pozornost a znovu nabíjel. Nemohl jsem nic říct, aniž by to slyšeli i ostatní, a v duchu jsem zaklel. Richard se zatím stále bavil tím, z čeho se vyvinula soutěž, ale kdyby Rhys vyhrál, král by mohl dát volný průchod svému výbušnému temperamentu. Neměl rád, když byli druzí v něčem lepší než on.

Rhysova další šipka přistála hned vedle těch ostatních.

Stejně jako Richardova.

Zatnul jsem zuby, když znovu nabíjeli, a ještě jednou jsem se pokusil upoutat Rhysovu pozornost. Má snaha byla marná. Zvedl kuši. Počkal jsem, až jeho ukazováček tisknoucí spoušť zbělel. „Rhysi!“ vykřikl jsem.

Moje načasování bylo dokonalé.

Jeho šipka zcela minula terč a narazila do zdi vzadu, až od ní odlétly úlomky kamene. Střelil po mně vzteklým pohledem.

„To nebylo rytířské, Rufusi,“ pravil Richard káravě. „Každý by přísahal, že ses bál, aby mě neporazil.“

„Jen jsem zkoušel jeho odolnost, sire,“ zalhal jsem. „V bitvě ho čeká nejedno rozptýlení – křik nebo ječení mužů, abych jmenoval alespoň dvě z nich.“

„Připadá mi, že to nebylo tvým cílem,“ řekl král suše, „ale budu dál předstírat, že ano. Musíš se ke mně zachovat stejně jako ke svému panoši. Ne při tomto výstřelu, protože to budu očekávat, ale třeba při tom příštím nebo přes příštím.“ Zadíval se přes kuši na terč.

Moje obavy se zmírnily. Richard si byl tak jist svými schopnostmi, že nepovažoval za možné, aby ho Rhys porazil. Střelil jsem po Rhysovi pohledem a naznačil rty: „Musíš prohrát!“

Když viděl mou naléhavost, alespoň částečně mu to došlo. Stále však měl ve tváři zarputilý výraz. Nevěřil jsem, že bude úmyslně střílet s menší přesností. Ocitl jsem se v neřešitelné situaci – kdybych do něj řekněme „omylem“ strčil ramenem,

Richarda by to rozzlobilo, ale pokud neudělám nic, intenzita souboje se ještě zvýší – zaváhal jsem.

Králova střela dopadla kousek vlevo od středu terče. Vydal jakýsi podrážděný zvuk. „Jen směle do toho, mladý Rhysi. Předved’ se.“

Vtom k mé velké úlevě vstoupil na nádvoří Jan a hlasitě se dožadoval, že chce vidět krále. Richard otočil hlavu. Muži přestali střílet a šeptali si mezi sebou. Hrabě z Mortain vyhledával společnost svého královského bratra na veřejnosti jen vzácně. Určitě nepřišel, aby se pocvičil ve střelbě z kuše, pomyslel jsem si. Jan neměl nic z Richardova zájmu o válku či zbraně.

„Kde jsi, bratře?“ zvolal Jan drze a sebevědomě. Od té doby, co Richard částečně zrušil svůj zákaz Janova vstupu do Anglie – hlavně díky Eleonořinu úsilí –, se jeho bratr choval, jako by si mohl dělat, co se mu zamane. Ve skutečnosti bylo rozhodnutí o tom, zda se bude či nebude moci vrátit do Anglie, ponecháno na Vilému Longchampovi.

Na Richardově obličejí jako by se opět objevila maska. „Tak někdy jindy,“ řekl Rhysovi, který se mu hluboce poklonil, a odkrácel. „Jene! Přišel jsi se mnou změřit síly ve střelbě z kuše?“

Jan cosi zamumlal. Richard se zasmál a dali se do řeči. Soutěž skončila, usoudil jsem. Otevřel jsem ústa, abych Rhyse pokáral za jeho pošetilé chování. Udělal jsem krok směrem k němu.

To cvaknutí jsem skoro neslyšel, ale do zátylku mě udeřil jakýsi obr. Podlomila se mi kolena a zapotácel jsem se. Rhys mě včas pevně chytil, abych nespádl. Zamlžil se mi zrak, všechno se se mnou točilo. Vzhlédl jsem k němu. Jeho tvář se zkřivila vztekem. „FitzAldelme, vy mizero!“ vykřikl Rhys.

„Bůh mi odpust’, byla to nehoda!“

Vyškrábal jsem se na nohy. Vzadu v lebce mě píchalo, jako kdyby mě bodlo sto vos najednou. Osahal jsem si to místo, a když jsem stáhl ruku zpátky, měl jsem prsty od krve. Nemohl jsem tak docela uvěřit tomu, co se stalo, a stočil jsem pohled jinam.

Deset kroků od nás stál FitzAldelm s kuší svěšenou v ruce. Opět se začal hlasitě a přesvědčivě omlouvat, že se potýkal se ztuhlou spouští a nedíval se, kam jeho zbraň míří. „Omlouvám se ti, pane,“ řekl mi prosebně. „Celé je to moje chyba.“

Zaklesli jsme se do sebe pohledem. Znovu se mě pokusil zavraždit, a to přímo před zraky poloviny dvora. Věděl jsem to. On věděl, že to vím. Škubnutí jeho rtů mi prozradilo, že je na mně, co se bude dít dál. Když se mi rozjasnil zrak, zapátral jsem ve tvářích mužů, kteří stáli nejbliž, a doufal – modlil se –, že třeba někdo ten FitzAldelmův ohavný čin viděl. Moje naděje byly marné. Všichni se zdáli šokovaní a znepokojení, ale nic víc. Eleonora už nahoře u okna nebyla, ale Beatrice ano. Pociťil jsem prchavou radost, že se tváří, jako by ji to zasáhlo.

„Jsi zraněn?“ chtěl vědět FitzAldelm.

Znovu jsem si sáhl na ránu, již jsem měl těsně pod linií vlasů. Byla asi tři palce dlouhá, ale ne hluboká a měl jsem opravdové štěstí, že jsem z toho vyvázl takhle. Nebýt toho kroku, který jsem udělal směrem k Rhysovi, dusil bych se teď v posledních krvavých okamžicích svého života na dlážděném nádvoří.

Zmocnil se mne ledový vztek, že si FitzAldelm dokáže počínat tak chladnokrevně. Byl jsem v silném pokušení zvednout kuši, zmáčknot spoušť a rozmašírovat mu ten jeho nenáviděný obličej na kaši. Byla to sice lákavá představa, ale kdybych ho zastřelil takovým způsobem, byl bych označen za vraha. Nikdo kromě Rhyse nevěděl, že se mě FitzAldelm právě pokusil zabít – ani že to udělal už dřív, v Châteauroux.

A tak jsem se usmál, i když mi do smíchu nebylo, a řekl jsem: „To nevadí. Je to běžná začátečnická chyba.“ FitzAldelmovi vzplála v očích nenávist nad mou blahosklonností, ale nemohl z té situace ven o nic víc než já a zamumlal něco v tom smyslu, že musí víc trénovat.

Richard zaslechl ten rozruch a přišel za námi. Nechal jsem FitzAldelma vysvětlit, co se stalo. Král se na něj znechuceně obořil: „Dávej si pozor, Roberte! Rytíři jako Rufus nerostou na stromech. Kdybych tě tak dobře neznal, označil bych tě za asasína poslaného Saladinem, aby mě připravil o skvělého bojovníka!“

Všichni se dali do smíchu, dokonce i já, protože Richard se nevědomky částečně dotkl pravdy. Tady v Chinonu nebyli žádní vraždící zabijáci z hor východně od Svaté země, ale FitzAldelm se mě pokusil připravit o život. Toužil jsem to Richardovi povědět, rozhodl jsem se však mlčet. Navzdory Rhysovu svědectví by se

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Richard Lvi srdce: Křížák.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.